

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

& Trends Cijfers 2019

Werken in de overheid- en onderwijssectoren

Onderwijs en Wetenschap

Openbaar Bestuur

Veiligheid

Trends & Cijfers 2019

Werken in de overheid- en onderwijssectoren

Voorwoord

Met trots presenteer ik u de vernieuwde lay-out van de jaarlijkse uitgave van Trends & Cijfers. Naast nieuw vormgegeven tabellen met daarin personele en financiële kengetallen voor de veertien sectoren van de overheid, zijn dit jaar extra grafieken en figuren opgenomen. De cijfers hebben betrekking op de stand eind 2018, maar er wordt ook teruggeblikt op eerdere jaren.

Als belangrijkste conclusies voor het jaar 2018, wil ik het volgende onder uw aandacht brengen:

- De 14 sectoren van Overheid en Onderwijs bestaan eind 2018 uit 933.575 werknemers. De bezetting is toegenomen bij alle sectoren, behalve bij het Voortgezet Onderwijs.
- Het aandeel personen dat in deeltijd werkt is bij de meeste sectoren opnieuw iets toegenomen. Deze stijging komt voor het merendeel door een toename van deeltijders onder mannen (0,7 procentpunt t.o.v. 2017). Het percentage vrouwen dat in deeltijd werkt is echter nog altijd aanzienlijk hoger dan onder mannen (resp. 70% en 21%).
- Het aandeel vrouwen laat bij alle sectoren een stijgende lijn zien en ligt voor de totale Overheid en Onderwijs op 56,1 procent (t.o.v. 55,5% in 2017). De stijging geldt ook voor het aandeel vrouwen in de groep met de hoogste inkomens (bovenste 10%), met uitzondering van de Onderzoekinstellingen.
- De gemiddelde leeftijd van het overheidspersoneel neemt niet verder toe en ligt nu op 45,1 jaar.
- Het aandeel personen met een niet-westerse migratieachtergrond blijft stijgen en bedraagt in 2018 7,7%.
- Het aantal WW-uitkeringen is dit jaar opnieuw gedaald.
- Het aantal WIA-uitkeringen (WGA en IVA) is toegenomen.
- De gemiddelde leeftijd waarop men met (vroeg)pensioen gaat, is licht gestegen en ligt nu gemiddeld op 64,4 jaar.
- Het aantal personen dat na hun AOW-leeftijd in dienst blijft bij de overheid, is absoluut gezien klein, maar wel iets toegenomen in 2018.

Met deze informatie is het mogelijk om meer data gedreven beleidskeuzes te maken. Wilt u verder aan de slag met deze data en andere uitsplitsingen maken, ga dan naar de online [Kenniskbank Openbaar Bestuur](https://kennisopenbaarbestuur.nl) (<https://kennisopenbaarbestuur.nl>)

Met vriendelijke groet,

Marc Allesie

Interim directeur Ambtenaar en Organisatie (DGOO)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	5
Infographic	6
1 Omvang en samenstelling van de publieke sector	9
1.1 Overheid en onderwijs	10
1.1.1 Aantal personen	10
1.1.2 Aantal fte	11
1.1.3 Aandeel personen werkzaam in deeltijd (%)	12
1.1.4 Gemiddelde deeltijdfactor van personen werkzaam in deeltijd	13
1.1.5 Aandeel vrouwen (%)	14
1.1.6 Gemiddelde leeftijd	15
1.1.7 Aantal personen jonger dan 35 jaar (%)	16
1.1.8 Aandeel personen 35 tot 55 jaar (%)	17
1.1.9 Aandeel personen 55 jaar en ouder (%)	18
1.1.10 Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond (%)	19
1.1.11 Aandeel vrouwen in bovenste 10% jaarinkomen (%)	20
1.2 Gemeenschappelijke regelingen	21
1.2.1 Omvang en samenstelling personeel	21
2 In- en uitstroom	23
2.1 Overheid en onderwijs	24
2.1.1 Instroom personen (%)	24
2.1.2 Uitstroom personen (%)	24
2.1.3 Aandeel vrouwen van totale instroom (%)	26
2.1.4 Aandeel vrouwen van totale uitstroom (%)	27
2.1.5 Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond van totale instroom (%)	28
2.1.6 Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond van totale uitstroom (%)	28
2.1.7 Aandeel personen jonger dan 35 jaar van totale instroom (%)	30
2.1.8 Aandeel personen jonger dan 35 jaar van totale uitstroom (%)	30
2.1.9 Aandeel personen 55 jaar en ouder van totale instroom (%)	32
2.1.10 Aandeel personen 55 jaar en ouder van totale uitstroom (%)	32
2.2 Gemeenschappelijke regelingen	34
2.2.1 In- en uitstroom personen	34

3	Lonen	35
3.1	Loonsom en contractloonontwikkeling	36
3.1.1	Loonsom (raming in miljoenen euro)	36
3.1.2	Contractloonontwikkeling op jaarbasis (%)	37
3.1.3	Gemiddeld voltijd bruto jaarinkomen	38
3.1.4	Gemiddeld jaarinkomen van laagste 10% inkomens	38
3.1.5	Gemiddeld jaarinkomen van hoogste 10% inkomens	39
4	Sociale Zekerheid	41
4.1	Overheid en onderwijs	42
4.1.1	Aantal nieuwe WW uitkeringen	42
4.1.2	Aantal beëindigde WW uitkeringen	42
4.1.3	Aantal WW uitkeringen (ultimo)	44
4.1.4	Aantal WAO uitkeringen (ultimo)	45
4.1.5	Aantal IVA uitkeringen (ultimo)	46
4.1.6	Aantal WGA uitkeringen (ultimo)	47
4.1.7	Bedrag WW uitkeringen (x 1.000 euro)	48
4.1.8	Bedrag WIA uitkeringen (x 1.000 euro)	48
4.2	Gemeenschappelijke regelingen	50
4.2.1	Sociale zekerheid	50
5	Pensioenen	51
5.1	Overheid en onderwijs	52
5.1.1	Instroom in (pre)pensioen	52
5.1.2	Gemiddelde pensioenleeftijd (incl. prepensioen)	53
5.1.3	Instroom in (deeltijd)pensioen voor AOW-leeftijd	54
5.1.4	Aantal personen dat doorwerkt na AOW-leeftijd	54
5.2	Gemeenschappelijke regelingen	56
5.2.1	Pensioen en prepensioen	56
6	Toelichting	57
6.1	Bronvermelding	58
6.2	Definities	59

Inleiding

De publicatie 'Trends & Cijfers 2019' geeft een cijfermatig overzicht van de veertien arbeidsvoorwaardelijke overheidssectoren en de gemeenschappelijke regelingen. Het betreft de ultimo cijfers van 2018 en vorige jaren. De overheidssectoren zijn samengevoegd tot drie taakvelden:

Openbaar Bestuur (Rijk, Gemeenten, Provincies, Rechterlijke Macht, Waterschappen)

Onderwijs en Wetenschappen (Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs, Onderzoekinstellingen, Universitair Medische Centra)

Veiligheid (Defensie, Politie)

Gemeenschappelijke regelingen en zelfstandige bestuursorganen zijn niet direct verbonden aan een arbeidsvoorwaardelijke sector, daarom worden de resultaten van deze instellingen in aparte tabellen gepresenteerd.

Dit jaar zijn naast tabellen meer grafieken en figuren opgenomen. Hierdoor zijn een aantal tabellen vervallen die betrekking hadden op absolute aantallen; de tabellen met relatieve cijfers zijn behouden. Mocht u bepaalde informatie missen die voorheen wel was opgenomen, kijk dan op online [Kennisbank Openbaar Bestuur](https://kennisopenbaarbestuur.nl/cijfers). (<https://kennisopenbaarbestuur.nl/cijfers>)

Waar de aantallen kleiner zijn dan 5, wordt in verband met de privacy een * vermeld; de totalen zijn daarop aangepast.

Een overzicht van de gebruikte bronnen en de gehanteerde definities staat achterin deze publicatie. Bij de verwerking van data worden keuzes gemaakt en de beschikbare data zijn vaak met een ander doel verzameld dan het produceren van statistieken. Daarom wordt aangeraden deze definities door te nemen voordat conclusies worden getrokken.

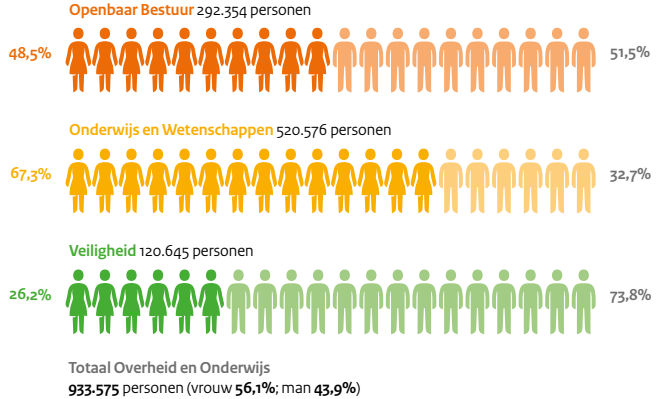
Kennisbank Openbaar Bestuur

De digitale versie van deze publicatie vindt u op de online Kennisbank van BZK (<https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/trends-cijfers-2019>). Via deze Kennisbank (<https://kennisopenbaarbestuur.nl/cijfers>) is tevens meer informatie en data verkrijgbaar waarmee ook andere samenstellingen gemaakt kunnen worden (leeftijds- en salarisklassen, geslacht, e.d.).

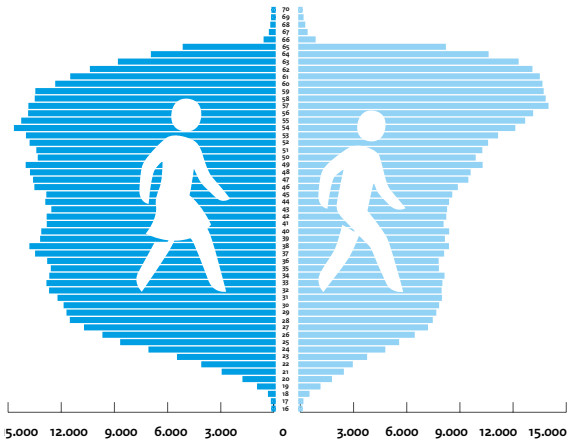
Trends & Cijfers 2019

Werken in de overheid- en onderwijssectoren (ultimo 2018)

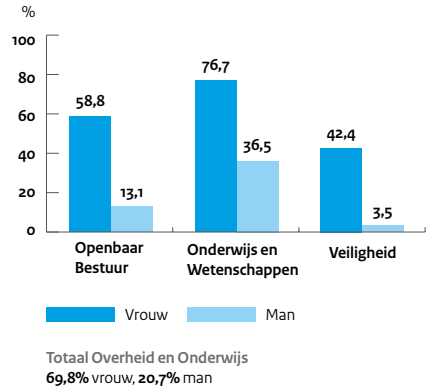
Aandeel mannen en vrouwen per taakveld

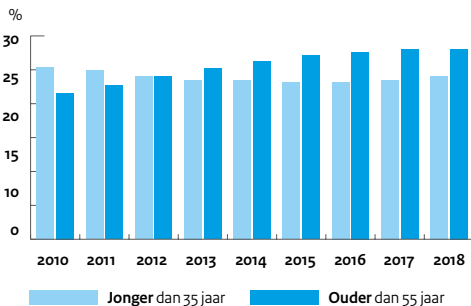
Leeftijdsofbouw per geslacht

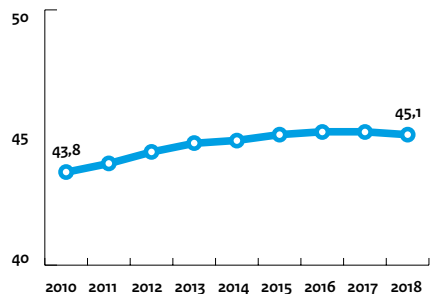
Aandeel deeltijd per taakveld M/V

Aandeel leeftijdsgroepen 35 min en 55 plus (2010-2018)

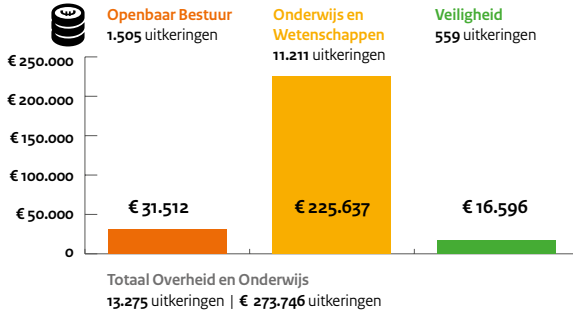

Gemiddelde leeftijd 2010-2018

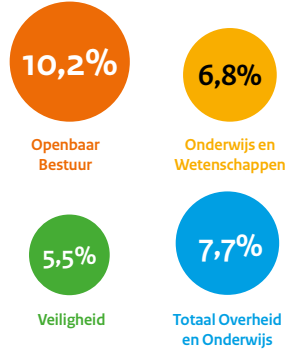

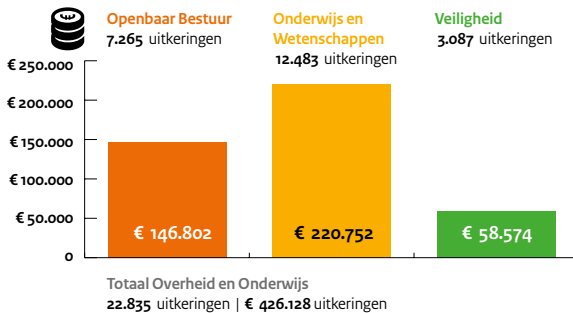
WW uitkeringen per taakveld (geheel 2018) aantal en bedrag (x 1.000 euro)

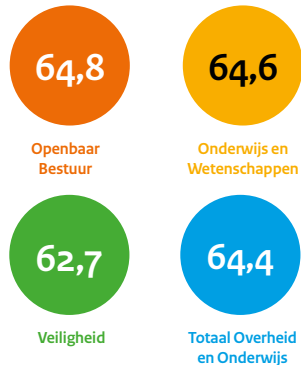
Aandeel personen niet-westerse migratieachtergrond

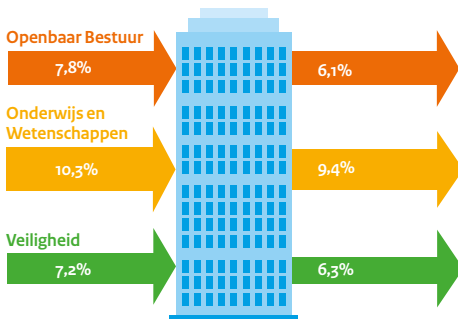
WIA uitkeringen per taakveld (geheel 2018) aantal en bedrag (x 1.000 euro)

Gemiddelde pensioenleeftijd per taakveld

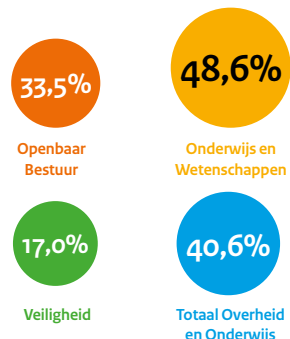

Instream en uitstroom percentage

Totaal Overheid en Onderwijs
9,0% instroom | 7,9% uitstroom

Aandeel vrouwen top 10% inkomen per taakveld

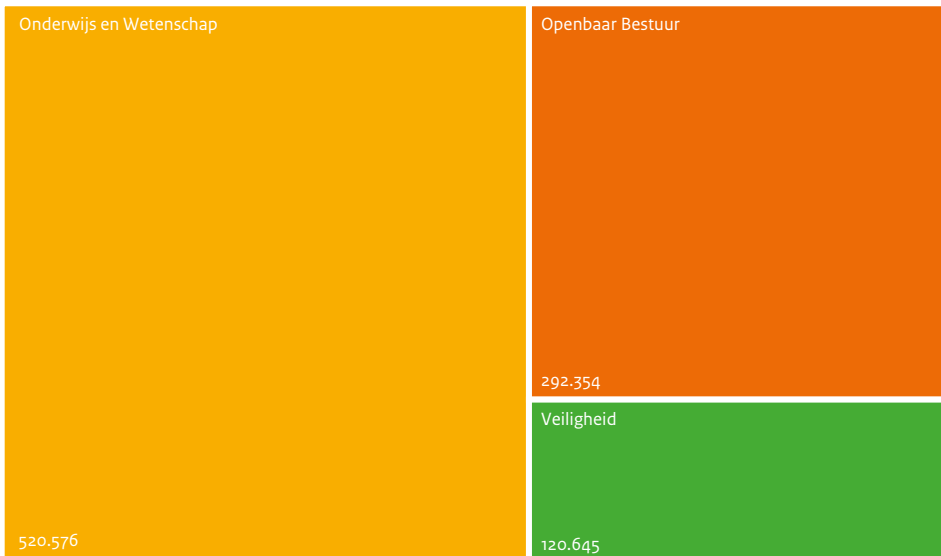

1

Omvang en samenstelling van de publieke sector

Aantal personen per taakveld

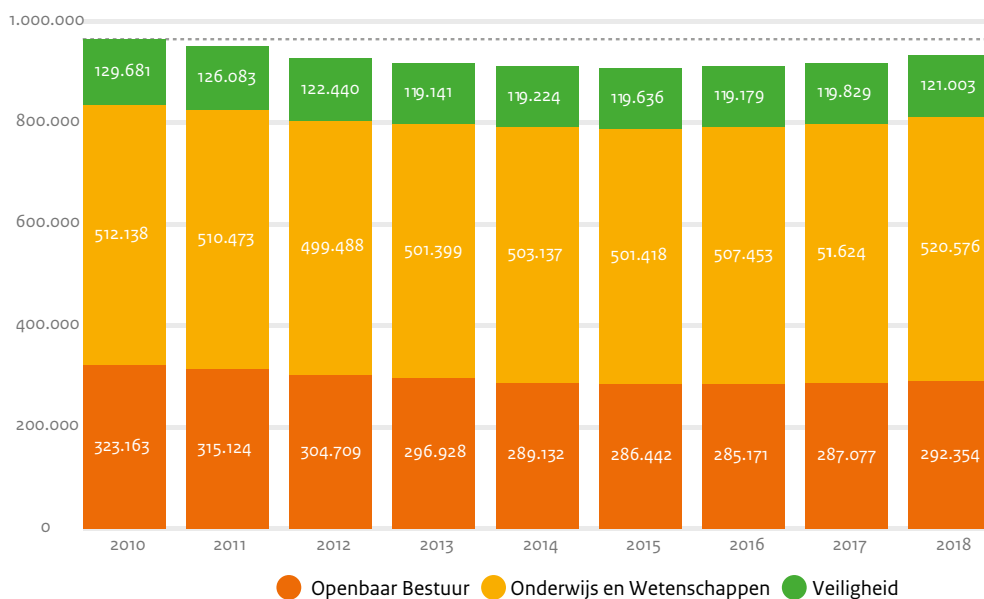
● Openbaar Bestuur ● Onderwijs en Wetenschappen ● Veiligheid

1.1 Overheid en onderwijs

1.1.1 Aantal personen

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	117.044	116.731	117.182	118.327	121.211
Gemeenten	147.752	145.389	144.205	144.918	146.843
Provincies	10.868	10.969	10.499	10.516	10.667
Rechterlijke Macht	3.482	3.420	3.338	3.510	3.518
Waterschappen	9.986	9.933	9.947	9.806	10.115
Openbaar Bestuur	289.132	286.442	285.171	287.077	292.354
Primair Onderwijs	175.823	171.605	172.618	171.741	176.471
Voortgezet Onderwijs	106.357	107.020	105.219	106.033	105.949
Middelbaar Beroepsonderwijs	51.771	52.851	55.131	56.221	56.928
Hoger Beroepsonderwijs	44.542	45.761	47.429	47.326	48.001
Wetenschappelijk Onderwijs	54.054	53.691	54.952	56.578	57.823
Onderzoekinstellingen	2.742	2.791	2.878	2.837	2.987
Universitair Medische Centra	67.848	67.699	69.226	70.888	72.417
Onderwijs en Wetenschappen	503.137	501.418	507.453	511.624	520.576
Defensie*	59.169	57.559	56.833	56.816	57.555
Politie	60.055	62.077	62.346	63.013	63.090
Veiligheid	119.224	119.636	119.179	119.829	120.645
Overheid en Onderwijs	911.493	907.496	911.803	918.530	933.575

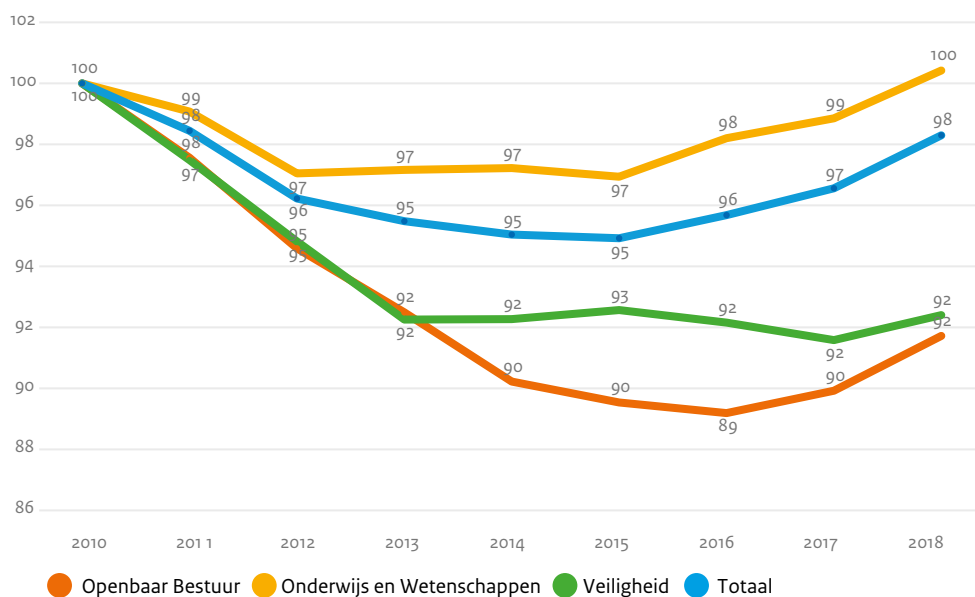
Aantal personen per taakveld per jaar * DEF excl. reservisten

1.1.2 Aantal fte

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	109.487	109.150	109.581	110.649	113.533
Gemeenten	131.256	129.571	128.817	129.902	131.949
Provincies	9.883	9.992	9.569	9.606	9.766
Rechterlijke Macht	3.267	3.210	3.136	3.308	3.316
Waterschappen	9.414	9.368	9.374	9.261	9.574
Openbaar Bestuur	263.307	261.291	260.477	262.726	268.138
Primair Onderwijs	127.846	124.099	125.675	124.632	128.083
Voortgezet Onderwijs	86.469	86.783	85.112	85.299	84.969
Middelbaar Beroepsonderwijs	42.080	43.007	44.830	45.604	46.165
Hoger Beroepsonderwijs	33.852	34.891	35.956	35.853	36.505
Wetenschappelijk Onderwijs	44.288	44.620	45.591	46.866	47.874
Onderzoekinstellingen	2.541	2.585	2.651	2.624	2.765
Universitair Medische Centra	56.373	56.315	57.596	59.171	60.032
Onderwijs en Wetenschappen	393.449	392.300	397.411	400.049	406.393
Defensie	58.240	56.687	55.937	55.890	56.587
Politie	60.061	61.995	62.217	61.528	61.642
Veiligheid	118.301	118.682	118.154	117.418	118.229
Overheid en Onderwijs	775.057	772.273	776.042	780.193	792.7560

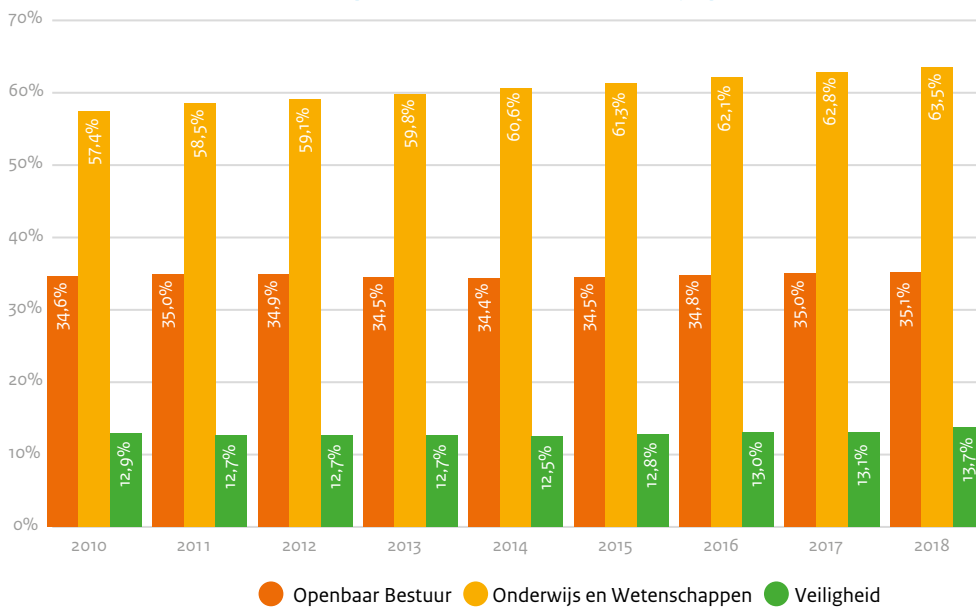
Index ontwikkeling aantallen fte (2010 = 100)

1.1.3 Aandeel personen werkzaam in deeltijd (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	27,1	27,4	27,9	28,3	28,6
Gemeenten	40,6	40,7	40,9	41,0	41,1
Provincies	38,2	37,8	37,9	37,8	37,8
Rechterlijke Macht	34,9	34,9	34,8	33,7	34,0
Waterschappen	23,5	23,9	24,6	24,7	24,6
Openbaar Bestuur	34,4	34,5	34,8	35,0	35,1
Primair Onderwijs	70,8	71,9	72,6	73,3	73,5
Voortgezet Onderwijs	57,7	58,9	60,0	61,4	62,6
Middelbaar Beroepsonderwijs	56,0	56,7	57,6	58,9	59,8
Hoger Beroepsonderwijs	64,1	64,5	65,6	66,4	66,9
Wetenschappelijk Onderwijs	44,0	43,3	43,9	44,4	44,8
Onderzoekinstellingen	28,2	29,2	30,4	30,2	31,7
Universitair Medische Centra	54,6	55,2	55,7	56,2	57,4
Onderwijs en Wetenschappen	60,6	61,3	62,1	62,8	63,5
Defensie	4,0	4,0	4,1	4,3	5,2
Politie	20,9	21,0	21,2	21,4	21,4
Veiligheid	12,5	12,8	13,0	13,1	13,7
Overheid en Onderwijs	48,2	48,7	49,3	49,9	50,3

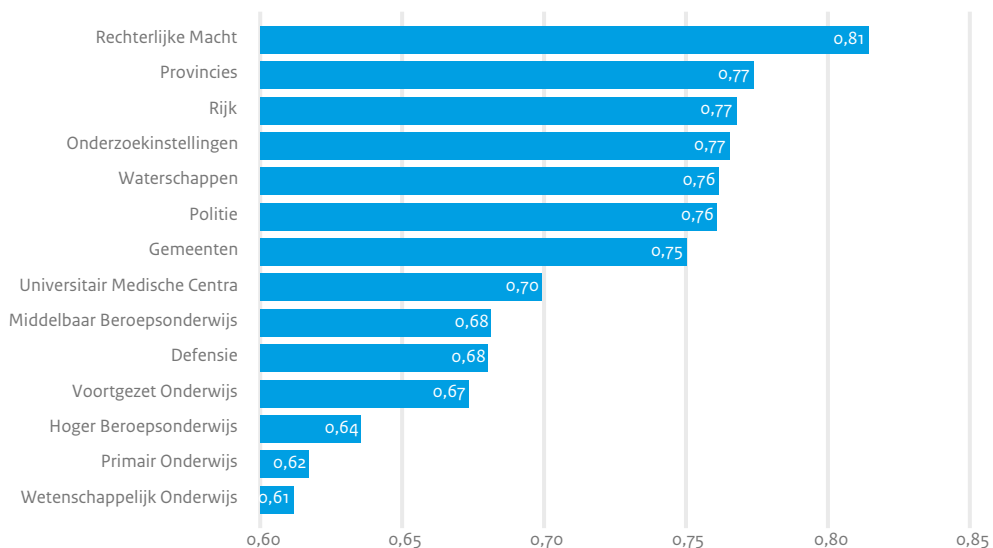
Aandeel personen werkzaam in deeltijd per taakveld

1.1.4 Gemiddelde deeltijdfactor van personen werkzaam in deeltijd

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	0,76	0,76	0,76	0,76	0,77
Gemeenten	0,72	0,73	0,74	0,74	0,75
Provincies	0,76	0,76	0,76	0,77	0,77
Rechterlijke Macht	0,81	0,81	0,81	0,81	0,81
Waterschappen	0,73	0,74	0,75	0,76	0,76
Openbaar Bestuur	0,74	0,74	0,75	0,75	0,76
Primair Onderwijs	0,59	0,60	0,61	0,61	0,62
Voortgezet Onderwijs	0,66	0,67	0,67	0,67	0,67
Middelbaar Beroepsonderwijs	0,66	0,67	0,67	0,68	0,68
Hoger Beroepsonderwijs	0,62	0,63	0,62	0,63	0,64
Wetenschappelijk Onderwijs	0,58	0,61	0,61	0,61	0,61
Onderzoekinstellingen	0,74	0,75	0,74	0,75	0,77
Universitair Medische Centra	0,69	0,69	0,70	0,70	0,70
Onderwijs en Wetenschappen	0,63	0,63	0,64	0,64	0,65
Defensie	0,68	0,69	0,69	0,70	0,68
Politie	0,74	0,75	0,75	0,76	0,76
Veiligheid	0,73	0,74	0,74	0,75	0,74
Overheid en Onderwijs	0,66	0,66	0,67	0,67	0,68

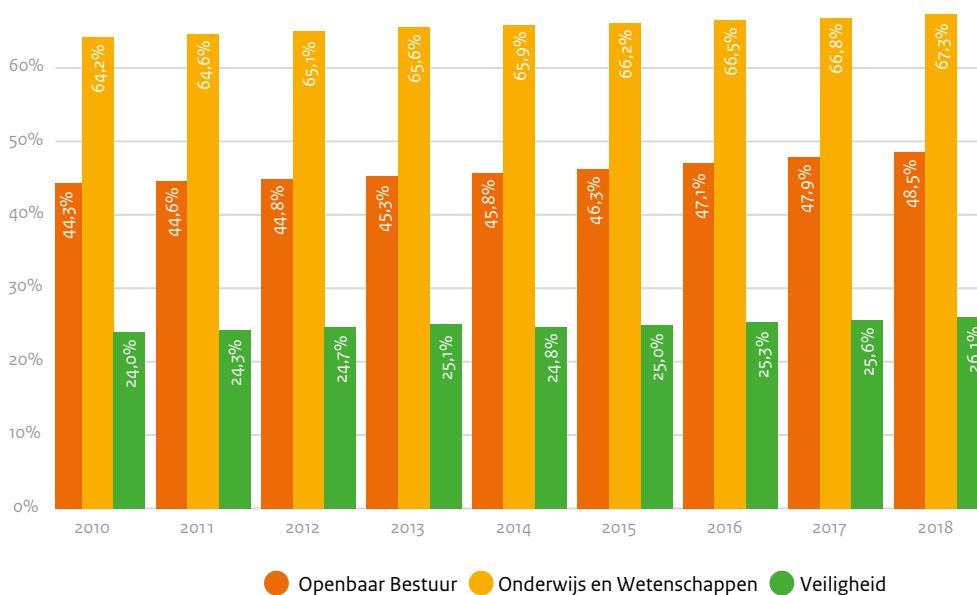
Gemiddelde deeltijdfactor van personen werkzaam in deeltijd

1.1.5 Aandeel vrouwen (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	43,9	44,3	45,3	45,9	46,5
Gemeenten	48,4	49,1	49,8	50,7	51,4
Provincies	43,9	43,9	44,2	44,9	45,5
Rechterlijke Macht	57,0	57,3	57,6	58,8	59,6
Waterschappen	27,9	28,3	28,6	28,5	29,3
Openbaar Bestuur	45,8	46,3	47,1	47,9	48,5
Primair Onderwijs	83,2	83,6	84,1	84,8	85,0
Voortgezet Onderwijs	54,4	55,1	55,1	55,4	55,9
Middelbaar Beroepsonderwijs	55,8	56,4	56,8	57,4	58,0
Hoger Beroepsonderwijs	55,6	56,1	56,4	56,6	57,0
Wetenschappelijk Onderwijs	47,6	48,0	48,7	48,9	49,4
Onderzoekinstellingen	35,5	35,9	36,3	37,9	39,1
Universitair Medische Centra	69,4	69,5	70,0	70,3	70,7
Onderwijs en Wetenschappen	65,9	66,2	66,5	66,8	67,3
Defensie	13,6	13,6	13,8	14,2	14,9
Politie	35,5	35,2	35,6	36,0	36,5
Veiligheid	24,8	25,0	25,3	25,6	26,2
Overheid en Onderwijs	54,1	54,4	55,0	55,5	56,1

Aandeel vrouwen per jaar en taakveld

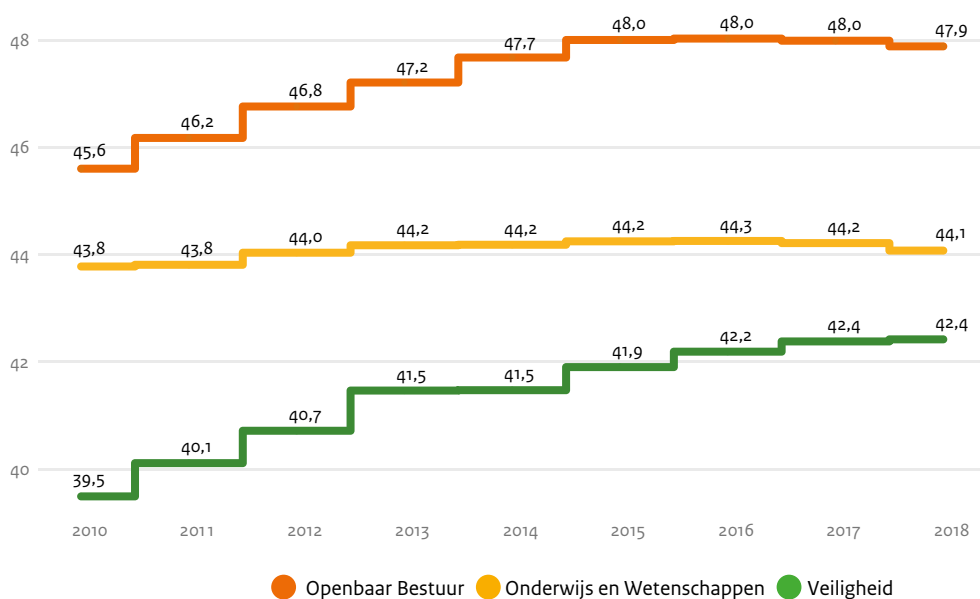

1.1.6 Gemiddelde leeftijd

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	47,1	47,5	47,4	47,5	47,4
Gemeenten	48,0	48,3	48,4	48,2	48,1
Provincies	48,9	49,3	49,5	49,5	49,2
Rechterlijke Macht	49,2	49,9	50,6	50,5	50,8
Waterschappen	47,5	47,9	48,1	48,3	48,2
Openbaar Bestuur	47,7	48,0	48,0	48,0	47,9
Primair Onderwijs	43,9	44,0	44,0	43,9	43,6
Voortgezet Onderwijs	45,7	45,6	45,6	45,6	45,6
Middelbaar Beroepsonderwijs	48,4	48,0	47,7	47,6	47,4
Hoger Beroepsonderwijs	45,7	45,7	45,9	46,2	46,3
Wetenschappelijk Onderwijs	40,4	40,8	40,8	40,8	40,8
Onderzoekinstellingen	40,8	41,2	41,2	41,5	41,4
Universitair Medische Centra	41,5	41,8	41,8	41,7	41,6
Onderwijs en Wetenschappen	44,2	44,2	44,3	44,2	44,1
Defensie	38,6	38,6	38,9	39,1	39,1
Politie	44,3	44,9	45,1	45,4	45,4
Veiligheid	41,5	41,9	42,2	42,4	42,4
Overheid en Onderwijs	44,9	45,1	45,2	45,2	45,1

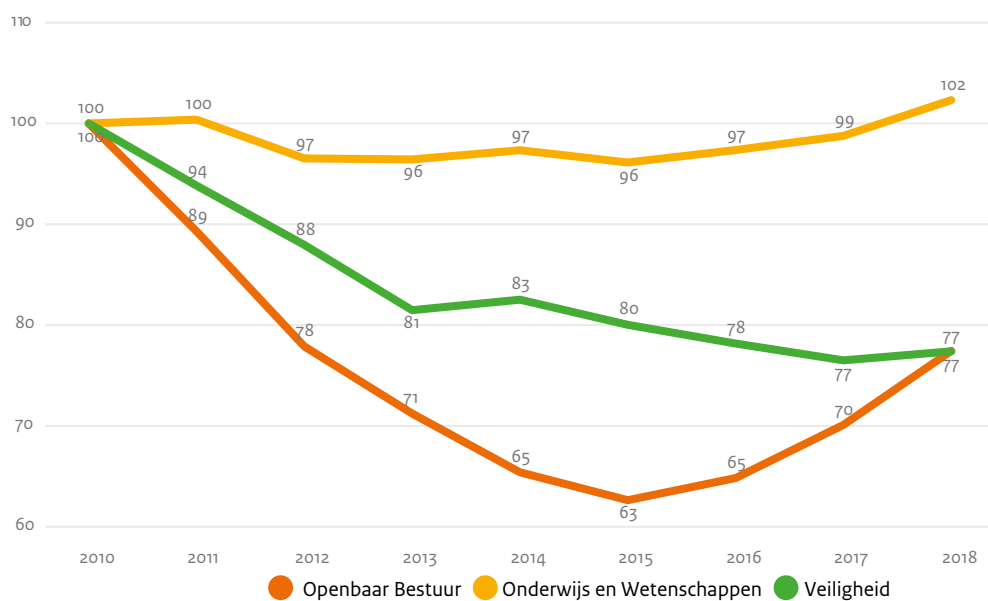
Gemiddelde leeftijd per jaar en taakveld

1.1.7 Aantal personen jonger dan 35 jaar (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	14,6	14,0	14,6	15,2	16,3
Gemeenten	10,9	10,7	11,1	12,3	13,5
Provincies	9,0	8,4	8,4	9,4	10,9
Rechterlijke Macht	6,7	5,0	3,8	5,3	4,9
Waterschappen	11,4	10,7	10,8	11,2	12,4
Openbaar Bestuur	12,3	11,9	12,4	13,3	14,4
Primair Onderwijs	28,3	27,8	27,3	27,5	28,4
Voortgezet Onderwijs	22,9	23,3	23,6	23,6	23,8
Middelbaar Beroepsonderwijs	14,7	16,1	17,1	17,7	18,2
Hoger Beroepsonderwijs	19,2	18,9	18,5	17,5	17,2
Wetenschappelijk Onderwijs	40,8	39,4	39,5	39,5	39,3
Onderzoekinstellingen	39,3	37,7	38,3	37,2	37,8
Universitair Medische Centra	35,0	34,4	34,8	35,4	36,3
Onderwijs en Wetenschappen	27,2	27,0	27,0	27,2	27,7
Defensie	44,1	44,2	43,8	43,4	43,5
Politie	25,5	23,8	23,1	22,4	22,5
Veiligheid	34,6	33,5	32,9	32,4	32,5
Overheid en Onderwijs	23,5	23,1	23,2	23,5	24,1

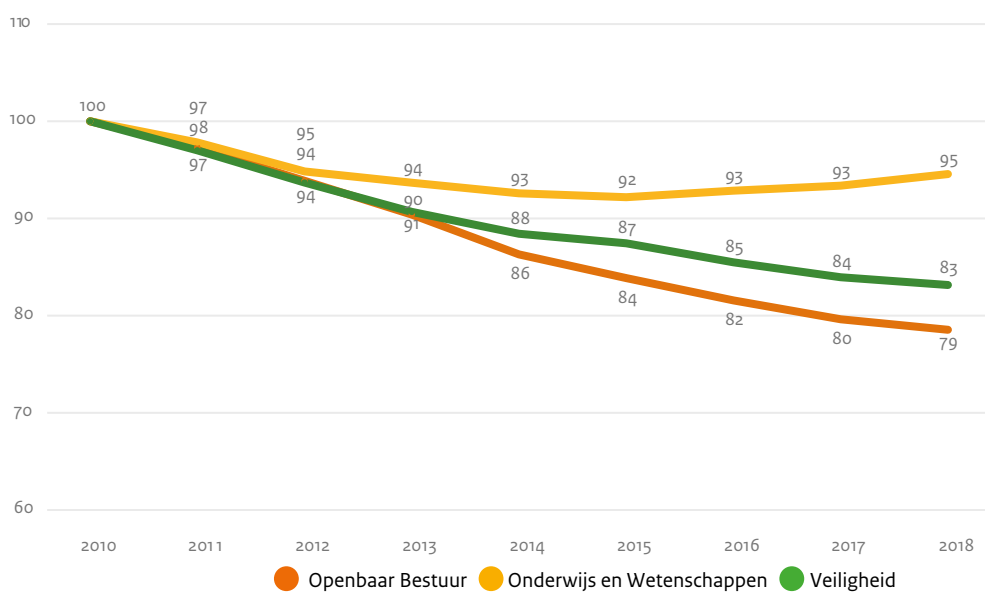
Ontwikkeling aantal personen jonger dan 35 (index: 2010=100)

1.1.8 Aandeel personen 35 tot 55 jaar (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	57,1	55,8	54,7	53,0	51,2
Gemeenten	58,6	57,7	56,1	54,5	53,0
Provincies	57,2	56,6	55,1	53,5	51,7
Rechterlijke Macht	61,4	60,5	59,0	57,0	56,2
Waterschappen	61,4	60,5	59,4	57,4	55,1
Openbaar Bestuur	58,1	57,0	55,7	54,0	52,3
Primair Onderwijs	45,6	45,9	46,3	46,3	46,2
Voortgezet Onderwijs	46,7	46,2	45,7	45,8	45,9
Middelbaar Beroepsonderwijs	48,5	47,7	47,0	46,8	46,8
Hoger Beroepsonderwijs	54,1	54,0	54,0	54,4	54,4
Wetenschappelijk Onderwijs	40,8	41,4	41,2	41,2	41,3
Onderzoekinstellingen	42,6	43,6	42,4	43,0	43,0
Universitair Medische Centra	46,5	46,1	45,0	43,9	42,6
Onderwijs en Wetenschappen	46,5	46,4	46,2	46,1	45,9
Defensie	44,5	43,3	42,4	41,5	40,1
Politie	50,5	50,2	49,3	49,1	48,6
Veiligheid	47,5	46,9	46,0	45,5	44,5
Overheid en Onderwijs	50,3	49,8	49,1	48,5	47,7

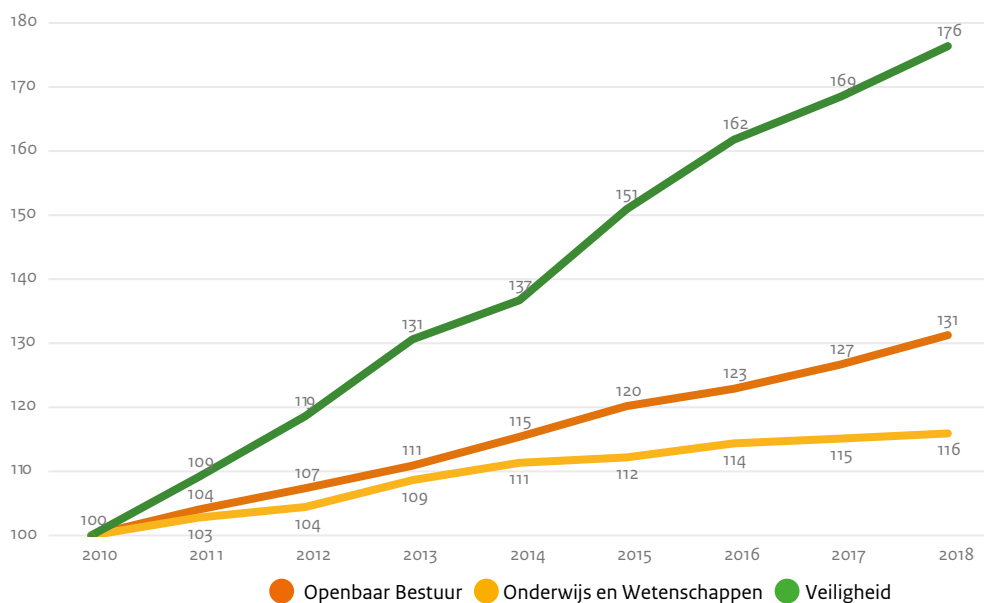
Ontwikkeling aantal personen 35 tot 55 jaar (index: 2010=100)

1.1.9 Aandeel personen 55 jaar en ouder (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	28,3	30,2	30,7	31,8	32,6
Gemeenten	30,5	31,6	32,7	33,2	33,6
Provincies	33,8	35,0	36,6	37,1	37,4
Rechterlijke Macht	31,9	34,5	37,2	37,7	38,8
Waterschappen	27,2	28,7	29,8	31,4	32,5
Openbaar Bestuur	29,6	31,1	32,0	32,7	33,3
Primair Onderwijs	26,1	26,2	26,4	26,1	25,4
Voortgezet Onderwijs	30,4	30,5	30,7	30,6	30,3
Middelbaar Beroepsonderwijs	36,8	36,1	35,9	35,5	35,0
Hoger Beroepsonderwijs	26,8	27,1	27,5	28,1	28,4
Wetenschappelijk Onderwijs	18,4	19,2	19,2	19,3	19,4
Onderzoekinstellingen	18,1	18,7	19,3	19,8	19,3
Universitair Medische Centra	18,5	19,5	20,2	20,7	21,1
Onderwijs en Wetenschappen	26,3	26,6	26,8	26,7	26,4
Defensie	11,3	12,5	13,8	15,1	16,4
Politie	24,0	26,1	27,6	28,5	29,0
Veiligheid	17,8	19,6	21,1	22,1	23,0
Overheid en Onderwijs	26,2	27,1	27,6	28,0	28,1

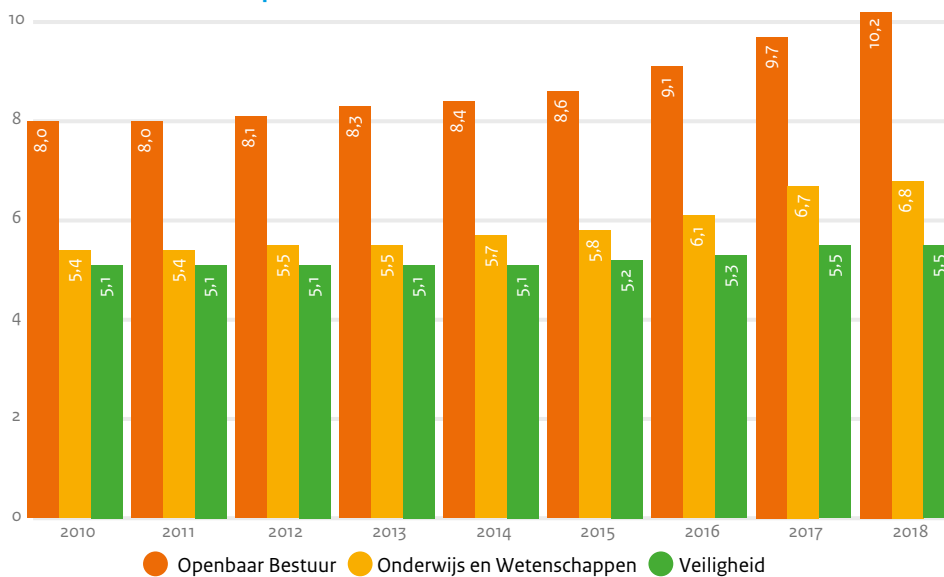
Ontwikkeling aantal personen 55 jaar en ouder (index: 2010=100)

1.1.10 Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	9,0	9,1	9,8	10,3	10,9
Gemeenten	8,8	9,1	9,5	10,1	10,7
Provincies	4,3	4,2	4,4	4,6	4,7
Rechterlijke Macht	2,6	2,5	2,6	2,7	2,9
Waterschappen	2,4	2,5	2,5	2,7	2,6
Openbaar Bestuur	8,4	8,6	9,1	9,7	10,2
Primair Onderwijs	3,6	3,7	3,8	4,0	4,3
Voortgezet Onderwijs	5,4	5,5	5,7	6,1	6,3
Middelbaar Beroepsonderwijs	6,3	6,8	7,3	7,9	8,3
Hoger Beroepsonderwijs	5,2	5,4	5,6	6,3	6,1
Wetenschappelijk Onderwijs	9,7	9,9	10,4	11,5	11,3
Onderzoekinstellingen	12,7	12,7	13,5	13,8	13,6
Universitair Medische Centra	8,0	7,9	8,0	9,0	8,9
Onderwijs en Wetenschappen	5,7	5,8	6,1	6,7	6,8
Defensie	4,8	4,8	4,8	4,7	
Politie	5,5	5,5	5,7	6,0	6,2
Veiligheid	5,1	5,2	5,3	5,5	
Overheid en Onderwijs	6,5	6,6	6,9	7,4	7,7

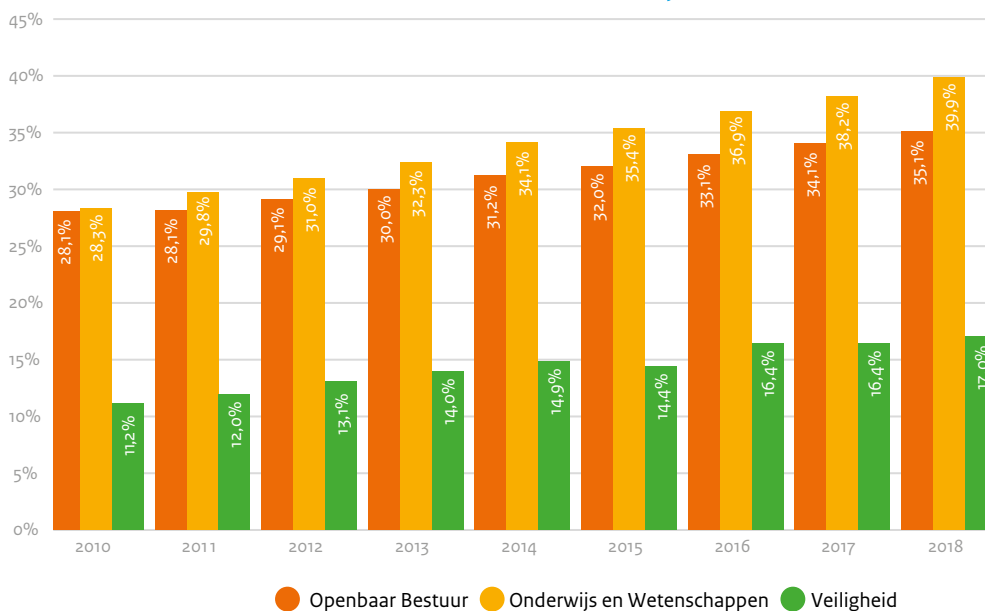
Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond per taakveld

1.1.11 Aandeel vrouwen in bovenste 10% jaarinkomen (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	28,5	29,5	29,9	30,9	31,4
Gemeenten	30,3	31,9	33,3	34,9	36,3
Provincies	25,5	26,6	27,3	28,7	29,0
Rechterlijke Macht	25,8	30,3	29,9	32,3	35,1
Waterschappen	18,5	19,3	20,8	22,7	24,1
Openbaar Bestuur	28,9	30,2	31,2	32,4	33,5
Primair Onderwijs	60,3	62,3	60,2	65,8	68,7
Voortgezet Onderwijs	33,3	35,7	38,6	39,7	41,1
Middelbaar Beroepsonderwijs	33,2	34,8	34,8	36,7	37,8
Hoger Beroepsonderwijs	37,2	38,4	39,5	40,8	41,4
Wetenschappelijk Onderwijs	20,6	21,2	23,1	23,6	25,0
Onderzoekinstellingen	18,2	20,4	20,5	22,9	22,3
Universitair Medische Centra	40,2	41,3	42,3	43,4	45,2
Onderwijs en Wetenschappen	43,5	44,5	43,6	47,1	48,6
Defensie	11,1	11,9	11,9	12,3	13,0
Politie	18,4	17,0	19,9	20,0	21,5
Veiligheid	14,7	14,5	16,0	16,4	17,0
Overheid en Onderwijs	35,4	36,8	36,4	38,8	40,6

Aandeel vrouwen in bovenste 10% jaarinkomen

1.2 Gemeenschappelijke regelingen

1.2.1 Omvang en samenstelling personeel

	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal personen	36.516	38.384	41.445	45.204	47.719
Aantal in fte	32.040	33.790	36.664	40.090	42.201
Werkzaam in deeltijd (%)	40,7	41,1	41,7	42,0	42,8
Gemiddelde deeltijdfactor van personen werkzaam in deeltijd	0,69	0,70	0,71	0,72	0,72
Aandeel vrouwen (%)	46,0	47,2	48,2	48,8	49,8
Gemiddelde leeftijd	47,0	47,3	47,6	47,7	47,7
Jonger dan 35 jaar (%)	13,0	12,3	12,2	12,6	13,5
35 tot 55 jaar (%)	60,1	59,6	58,4	56,9	55,3
55 jaar en ouder (%)	26,9	28,0	29,5	30,5	31,2
Niet-westerse migratieachtergrond (%)	3,8	4,1	4,3	4,6	4,8
Vrouwen in bovenste 10% jaarinkomen (%)	33,0	34,3	35,7	36,7	38,1

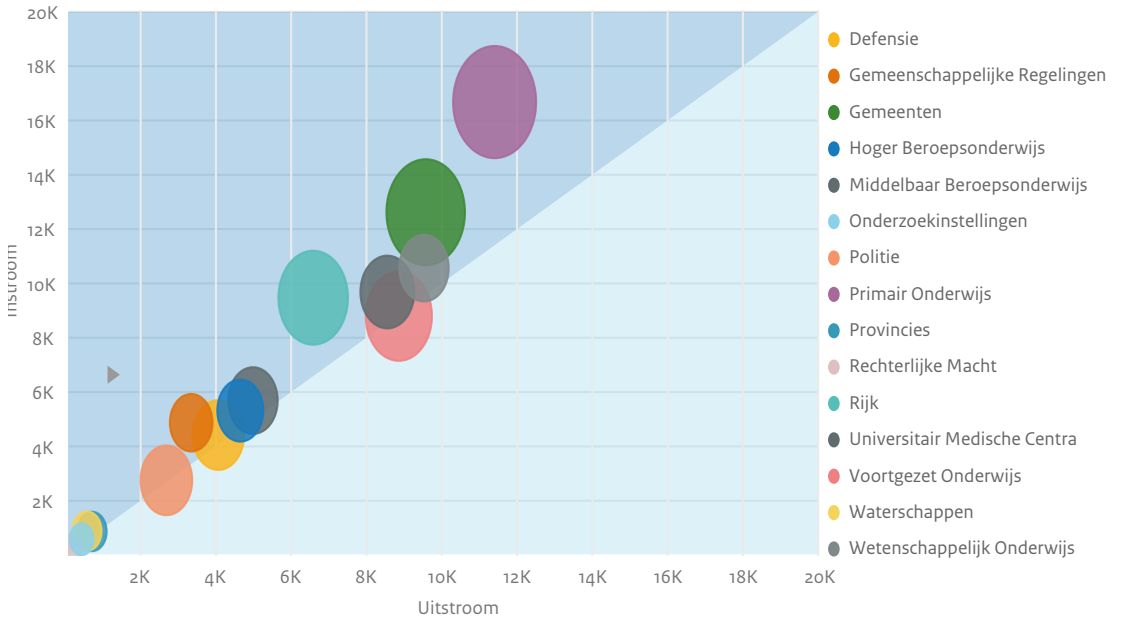

2

In- en uitstroom

Aantallen in- en uitstroom per sector

2.1 Overheid en onderwijs

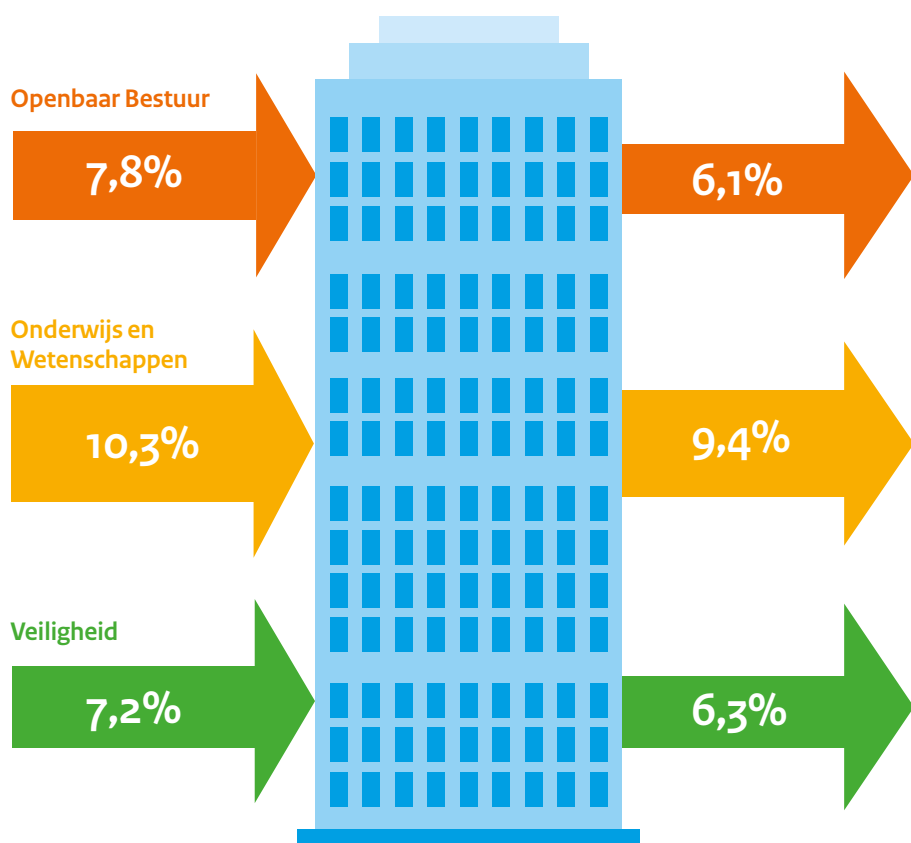
2.1.1 Instroom personen (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	4,1	3,6	5,8	5,8	7,5
Gemeenten	2,1	4,5	5,6	7,5	8,2
Provincies	2,3	6,3	4,2	6,7	7,7
Rechterlijke Macht	1,3	0,9	1,2	7,2	3,2
Waterschappen	3,3	3,4	4,6	6,2	8,3
Openbaar Bestuur	3,0	4,2	5,6	6,7	7,8
Primair Onderwijs	5,1	5,1	5,9	6,7	9,0
Voortgezet Onderwijs	6,8	7,3	7,4	7,1	7,7
Middelbaar Beroepsonderwijs	7,0	9,2	8,6	8,6	9,3
Hoger Beroepsonderwijs	10,5	11,0	11,5	8,6	10,2
Wetenschappelijk Onderwijs	14,6	14,5	15,6	15,9	16,0
Onderzoekinstellingen	12,2	15,2	14,9	12,5	17,4
Universitair Medische Centra	9,2	9,3	11,5	12,0	12,2
Onderwijs en Wetenschappen	7,9	8,3	9,1	9,1	10,3
Defensie	4,1	4,4	4,5	5,6	10,5
Politie	0,5	2,4	3,4	2,9	4,2
Veiligheid	2,3	3,4	3,9	4,2	7,2
Overheid en Onderwijs	5,6	6,4	7,3	7,8	9,0

2.1.2 Uitstroom personen (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	4,0	4,5	5,7	5,2	5,5
Gemeenten	5,7	5,4	5,5	6,0	6,6
Provincies	6,7	6,0	5,9	6,0	6,7
Rechterlijke Macht	2,9	2,7	3,7	2,5	3,0
Waterschappen	3,8	4,1	4,6	4,8	5,8
Openbaar Bestuur	4,9	5,0	5,6	5,6	6,1
Primair Onderwijs	6,8	7,4	7,0	6,7	6,6
Voortgezet Onderwijs	6,7	7,5	7,2	7,8	8,4
Middelbaar Beroepsonderwijs	6,8	7,5	7,1	8,0	8,8
Hoger Beroepsonderwijs	8,5	9,5	9,2	9,7	9,8
Wetenschappelijk Onderwijs	15,8	16,4	16,6	15,9	16,7
Onderzoekinstellingen	16,5	15,7	14,8	15,6	14,8
Universitair Medische Centra	10,6	10,6	10,3	10,9	11,9
Onderwijs en Wetenschappen	8,4	9,1	8,8	9,0	9,4
Defensie	8,0	8,5	7,2	7,2	8,6
Politie	3,0	2,6	3,2	4,1	4,3
Veiligheid	5,4	5,4	5,1	5,6	6,3
Overheid en Onderwijs	6,9	7,3	7,3	7,5	7,9

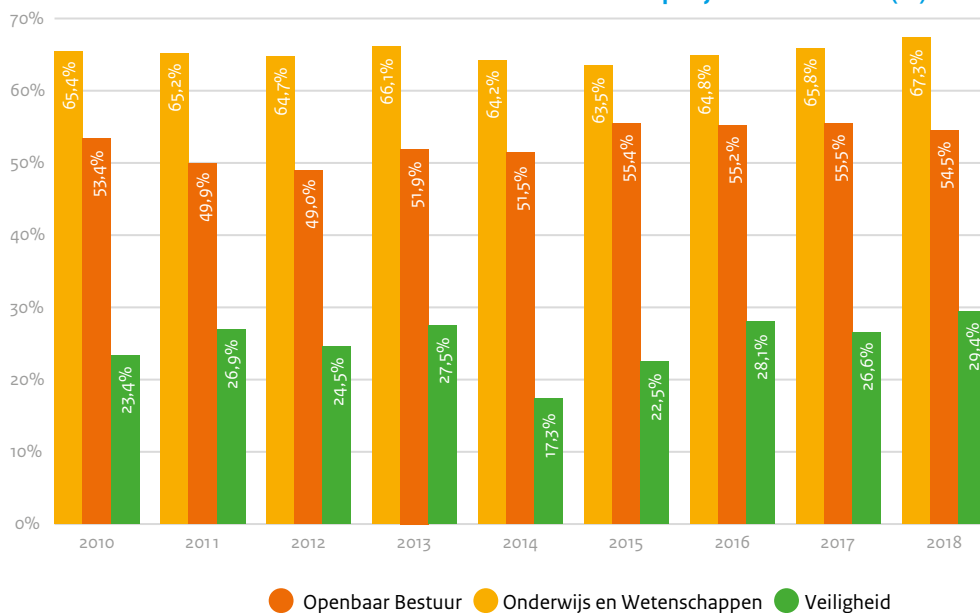
Instroom en uitstroom personen per taakveld

2.1.3 Aandeel vrouwen van totale instroom (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	51,5	55,0	54,7	53,2	53,4
Gemeenten	53,9	58,1	57,4	58,1	56,7
Provincies	42,6	41,6	45,2	49,5	49,4
Rechterlijke Macht	58,3	58,1	47,6	68,5	63,2
Waterschappen	34,9	38,9	34,5	36,4	38,1
Openbaar Bestuur	51,5	55,4	55,2	55,5	54,5
Primair Onderwijs	83,3	81,8	82,9	83,1	82,1
Voortgezet Onderwijs	60,8	59,6	60,1	60,2	60,0
Middelbaar Beroepsonderwijs	61,3	59,6	59,0	60,5	61,7
Hoger Beroepsonderwijs	57,5	58,4	57,3	57,5	59,7
Wetenschappelijk Onderwijs	50,9	51,0	52,8	51,8	53,1
Onderzoekinstellingen	32,0	39,4	35,7	40,1	44,3
Universitair Medische Centra	67,1	68,3	70,9	71,8	72,9
Onderwijs en Wetenschappen	64,2	63,5	64,8	65,8	67,3
Defensie	15,3	15,6	17,2	18,7	20,3
Politie	33,0	34,3	41,2	40,8	42,0
Veiligheid	17,3	22,5	28,1	26,6	31,6
Overheid en Onderwijs	59,5	59,0	60,0	60,3	60,8

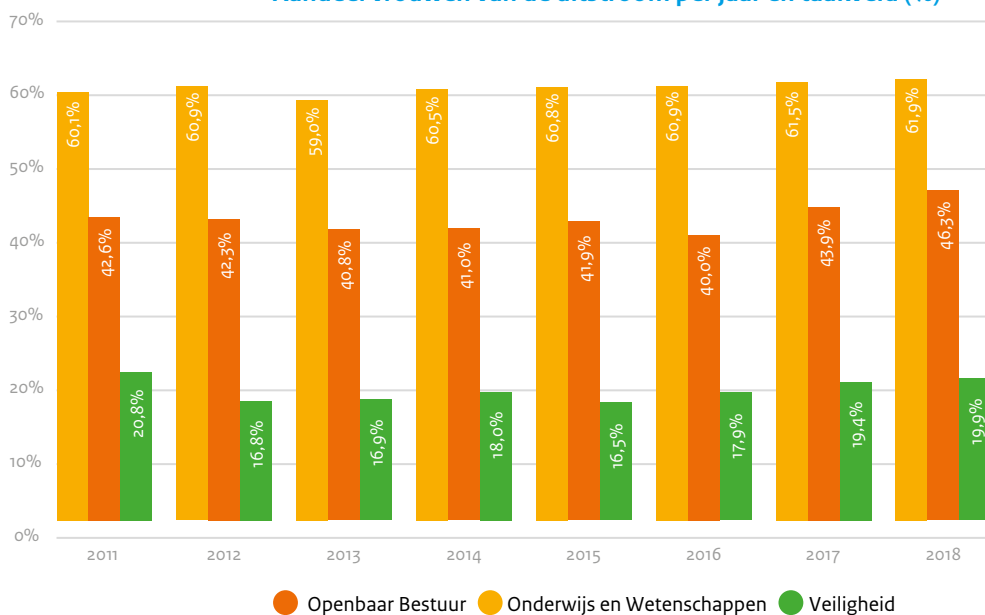
Aandeel vrouwen van de instroom per jaar en taakveld (%)

2.1.4 Aandeel vrouwen van totale uitstroom (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	42,3	41,8	36,2	43,0	46,0
Gemeenten	41,1	42,8	44,0	45,5	47,9
Provincies	35,6	40,7	37,3	40,1	40,9
Rechterlijke Macht	39,6	49,5	44,4	41,2	37,7
Waterschappen	31,3	27,0	28,6	32,3	30,5
Openbaar Bestuur	41,0	41,9	40,0	43,9	46,3
Primair Onderwijs	76,4	77,2	77,3	77,5	78,0
Voortgezet Onderwijs	52,2	51,6	52,2	52,4	54,0
Middelbaar Beroepsonderwijs	53,1	53,0	54,6	53,8	55,7
Hoger Beroepsonderwijs	52,7	54,1	54,0	55,9	55,8
Wetenschappelijk Onderwijs	48,2	48,3	49,3	50,9	50,7
Onderzoekinstellingen	28,9	37,7	31,7	29,9	37,7
Universitair Medische Centra	66,4	66,6	66,9	69,2	69,5
Onderwijs en Wetenschappen	60,5	60,8	60,9	61,5	61,9
Defensie	12,4	12,3	12,0	12,4	14,6
Politie	31,9	29,5	29,8	30,5	30,1
Veiligheid	18,0	16,5	17,9	19,4	22,7
Overheid en Onderwijs	51,7	52,4	51,9	53,3	54,3

Aandeel vrouwen van de uitstroom per jaar en taakveld (%)

2.1.5 Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond van totale instroom (%)

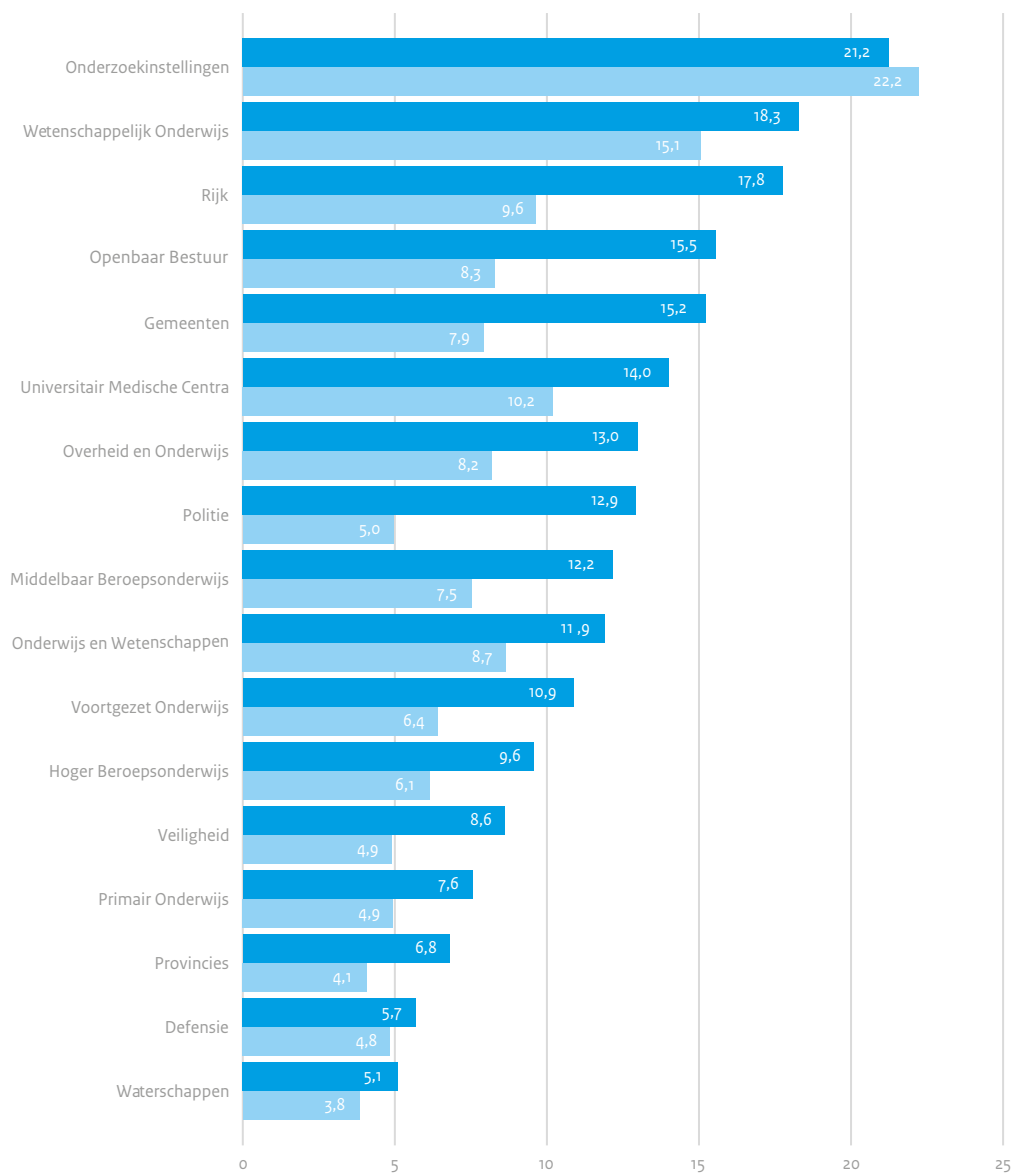
	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	16,8	11,8	18,8	16,9	17,8
Gemeenten	8,8	13,4	13,9	14,6	15,2
Provincies	4,9	3,5	7,5	6,1	6,8
Rechterlijke Macht	*	*	*	*	*
Waterschappen	4,1	6,2	3,4	4,8	5,1
Openbaar Bestuur	13,0	12,0	15,5	14,7	15,5
Primair Onderwijs	5,2	5,7	6,3	7,0	7,6
Voortgezet Onderwijs	8,6	8,5	9,6	10,0	10,9
Middelbaar Beroepsonderwijs	9,7	11,2	12,3	13,0	12,2
Hoger Beroepsonderwijs	7,5	8,3	7,9	8,6	9,6
Wetenschappelijk Onderwijs	15,1	14,9	17,1	16,7	18,3
Onderzoekinstellingen	21,5	16,7	21,3	22,0	21,2
Universitair Medische Centra	10,6	10,2	11,1	12,9	14,0
Onderwijs en Wetenschappen	9,6	9,8	10,8	11,5	11,9
Defensie	6,7	6,1	6,5	5,7	5,7
Politie	6,0	6,2	10,0	13,9	12,9
Veiligheid	6,6	6,1	8,1	8,8	8,6
Overheid en Onderwijs	10,0	10,0	11,7	12,2	13,0

2.1.6 Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond van totale uitstroom (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	9,3	8,9	7,3	9,4	9,6
Gemeenten	8,1	7,4	7,8	8,0	7,9
Provincies	3,1	3,7	4,9	4,2	4,1
Rechterlijke Macht	*	*	*	*	*
Waterschappen	2,9	2,9	2,4	3,0	3,8
Openbaar Bestuur	8,1	7,6	7,3	8,2	8,3
Primair Onderwijs	4,6	4,2	4,4	4,1	4,9
Voortgezet Onderwijs	6,9	6,7	7,1	6,4	6,4
Middelbaar Beroepsonderwijs	6,8	6,0	6,6	7,3	7,5
Hoger Beroepsonderwijs	6,1	6,7	7,2	7,1	6,1
Wetenschappelijk Onderwijs	14,3	14,3	14,3	14,7	15,1
Onderzoekinstellingen	18,8	19,6	19,0	21,4	22,2
Universitair Medische Centra	10,3	10,3	10,9	11,3	10,2
Onderwijs en Wetenschappen	8,3	8,1	8,5	8,5	8,7
Defensie	4,9	5,0	4,8	4,8	4,8
Politie	5,9	5,4	4,7	5,2	5,0
Veiligheid	5,2	5,1	4,7	5,0	4,9
Overheid en Onderwijs	7,9	7,7	7,9	8,1	8,2

Aandeel personen met niet-westerse migratieachtergrond van totale in- en uitstroom (%)

● Instroom ● Uitstroom

2.1.7 Aandeel personen jonger dan 35 jaar van totale instroom (%)

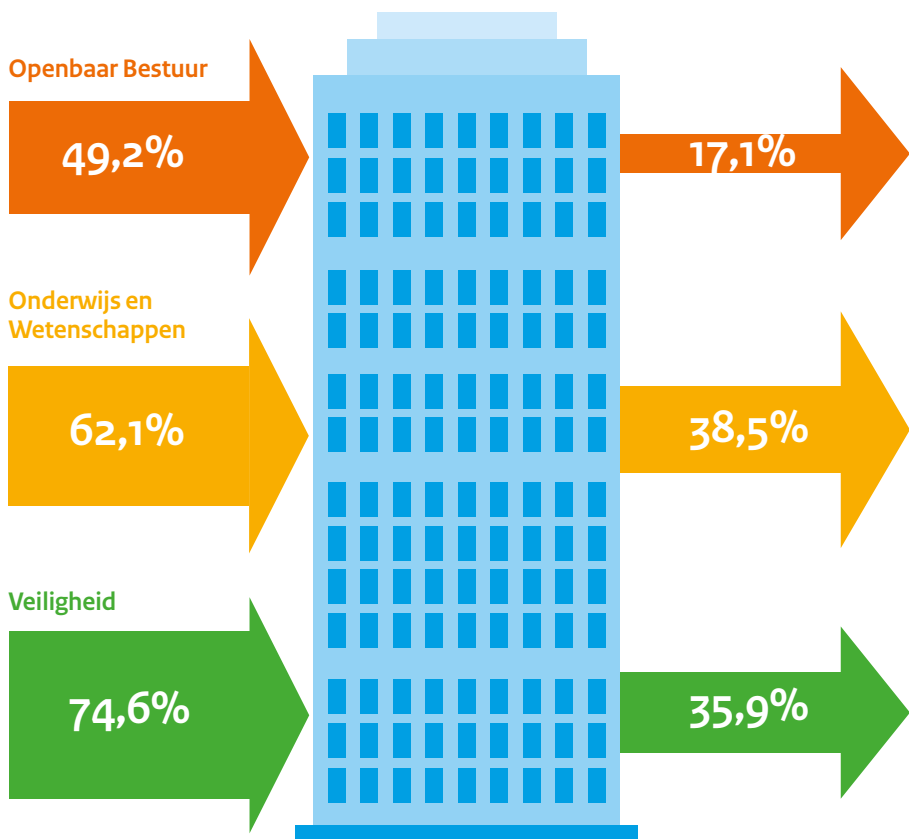
	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	61,9	59,3	56,2	57,5	55,4
Gemeenten	47,5	45,9	48,1	47,6	45,3
Provincies	50,9	24,2	49,7	44,6	45,0
Rechterlijke Macht	33,3	16,1	19,0	38,5	33,3
Waterschappen	46,4	45,1	50,4	43,1	44,3
Openbaar Bestuur	55,5	49,4	51,6	50,7	49,2
Primair Onderwijs	68,5	68,1	64,9	63,8	59,7
Voortgezet Onderwijs	58,7	56,8	55,9	55,2	54,2
Middelbaar Beroepsonderwijs	49,9	48,0	46,5	45,6	44,3
Hoger Beroepsonderwijs	53,1	52,3	49,0	50,0	49,2
Wetenschappelijk Onderwijs	82,5	79,9	77,9	76,3	76,1
Onderzoekinstellingen	77,2	66,5	75,0	68,1	65,9
Universitair Medische Centra	77,3	76,4	75,1	74,6	75,5
Onderwijs en Wetenschappen	67,6	65,3	64,0	63,8	62,1
Defensie	88,2	89,9	90,7	85,3	78,4
Politie	76,8	67,1	66,6	67,8	71,2
Veiligheid	86,9	81,6	79,8	79,1	74,6
Overheid en Onderwijs	66,7	63,2	62,2	61,4	59,8

2.1.8 Aandeel personen jonger dan 35 jaar van totale uitstroom (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	21,7	19,4	14,9	20,2	20,4
Gemeenten	12,1	11,1	12,1	13,4	15,3
Provincies	11,3	13,0	14,2	11,8	13,7
Rechterlijke Macht	6,9	*	*	5,9	*
Waterschappen	12,2	11,7	13,9	13,3	14,6
Openbaar Bestuur	15,1	14,2	13,3	15,9	17,1
Primair Onderwijs	25,0	24,1	24,0	21,3	20,9
Voortgezet Onderwijs	24,9	24,3	26,8	26,6	26,2
Middelbaar Beroepsonderwijs	16,6	17,6	20,5	20,8	20,7
Hoger Beroepsonderwijs	36,8	38,2	39,1	37,1	33,5
Wetenschappelijk Onderwijs	66,9	69,8	67,3	68,2	67,0
Onderzoekinstellingen	62,9	63,2	63,1	54,4	55,1
Universitair Medische Centra	53,7	54,5	56,1	55,0	55,0
Onderwijs en Wetenschappen	38,9	38,9	39,9	38,8	38,5
Defensie	40,0	43,7	46,1	49,0	59,8
Politie	28,7	19,6	13,8	12,3	14,0
Veiligheid	36,8	37,8	35,4	34,8	35,9
Overheid en Onderwijs	33,3	33,5	33,1	33,1	33,1

In- en uitstroom personen jonger dan 35 jaar per taakveld

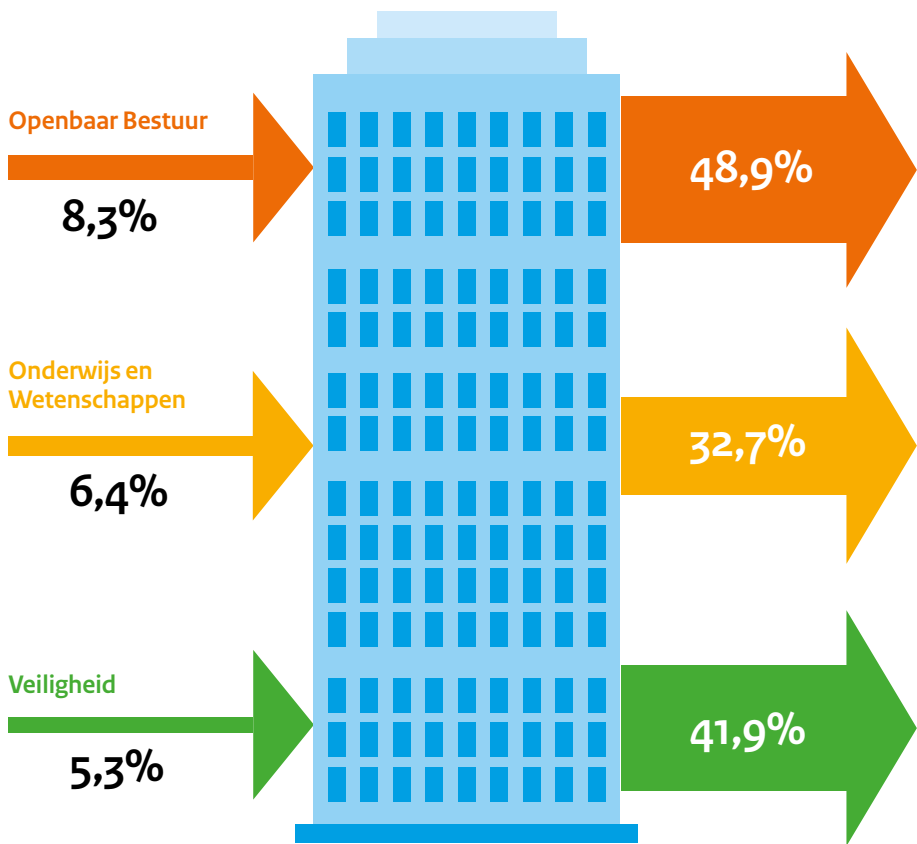
2.1.9 Aandeel personen 55 jaar en ouder van totale instroom (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	5,7	6,2	6,7	6,8	7,0
Gemeenten	9,6	8,9	8,5	8,9	9,3
Provincies	7,2	20,6	6,6	8,6	8,1
Rechterlijke Macht	*	*	*	3,5	*
Waterschappen	7,1	4,8	4,4	5,9	8,0
Openbaar Bestuur	7,2	8,5	7,6	8,0	8,3
Primair Onderwijs	5,6	5,8	6,9	7,0	7,4
Voortgezet Onderwijs	7,1	8,1	8,6	8,3	9,4
Middelbaar Beroepsonderwijs	8,1	8,1	9,2	9,4	9,4
Hoger Beroepsonderwijs	6,6	6,9	7,9	7,2	7,8
Wetenschappelijk Onderwijs	1,6	2,2	2,2	2,6	2,7
Onderzoekinstellingen	2,1	4,8	3,3	4,2	3,4
Universitair Medische Centra	2,4	2,7	3,0	3,5	3,3
Onderwijs en Wetenschappen	4,8	5,4	5,9	5,9	6,4
Defensie	1,8	1,9	1,8	4,2	8,0
Politie	2,4	7,1	5,2	4,9	2,8
Veiligheid	1,9	3,8	3,3	4,5	5,3
Overheid en Onderwijs	5,1	5,9	6,1	6,4	6,7

2.1.10 Aandeel personen 55 jaar en ouder van totale uitstroom (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	45,8	47,8	61,8	50,7	47,0
Gemeenten	52,5	57,7	54,7	52,8	49,7
Provincies	53,7	55,7	56,5	58,5	54,9
Rechterlijke Macht	74,3	68,8	54,8	67,1	72,6
Waterschappen	56,8	56,4	54,4	49,2	45,6
Openbaar Bestuur	50,6	54,0	57,7	52,2	48,9
Primair Onderwijs	46,8	47,9	47,1	48,4	47,8
Voortgezet Onderwijs	46,1	47,2	45,6	46,0	44,9
Middelbaar Beroepsonderwijs	54,9	54,4	50,0	49,1	46,0
Hoger Beroepsonderwijs	31,9	30,8	30,0	30,1	31,1
Wetenschappelijk Onderwijs	12,9	11,4	11,8	11,8	11,5
Onderzoekinstellingen	10,8	11,3	10,7	15,5	13,2
Universitair Medische Centra	18,4	17,6	16,9	17,7	17,4
Onderwijs en Wetenschappen	34,1	34,5	33,1	33,7	32,7
Defensie	31,1	28,1	27,2	24,4	21,5
Politie	42,9	54,5	62,3	64,7	60,5
Veiligheid	34,5	34,6	38,9	40,0	41,9
Overheid en Onderwijs	37,9	38,7	39,5	38,6	37,1

In- en uitstroom personen 55 jaar en ouder per taakveld

2.2 Gemeenschappelijke regelingen

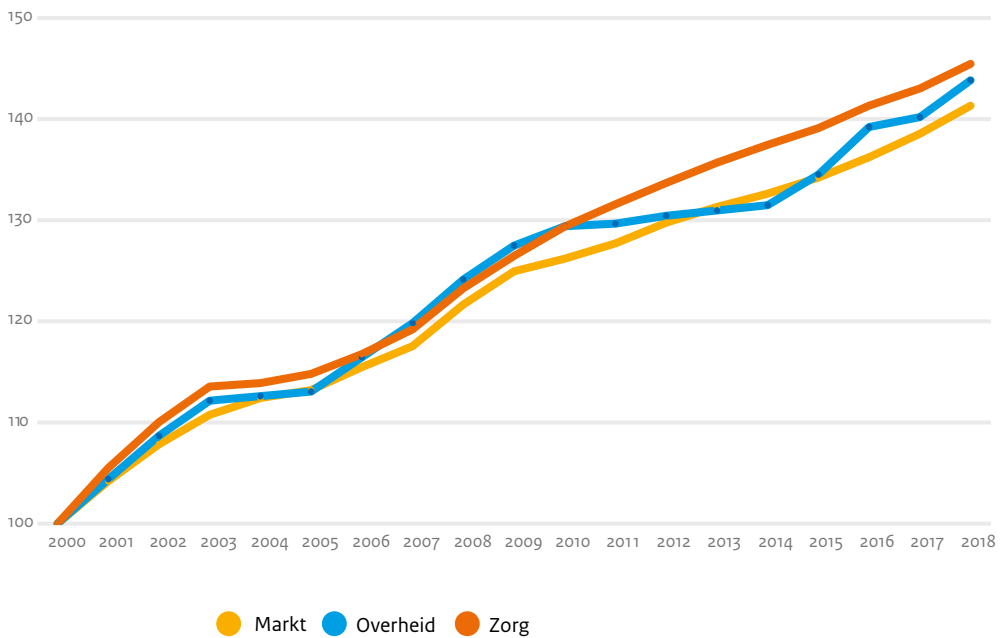
2.2.1 In- en uitstroom personen

	2014	2015	2016	2017	2018
Instroom personen (%)	7,5	6,2	6,9	7,8	9,6
Uitstroom personen (%)	5,2	5,5	5,8	6,5	7,2
Aandeel vrouwen van totale instroom (%)	47,4	56,6	58,0	58,1	59,1
Aandeel vrouwen van totale uitstroom (%)	46,9	44,6	48,4	49,9	50,6
Aandeel personen NW migratieachtergrond van totale instroom (%)	4,2	6,7	7,1	6,3	7,6
Aandeel personen NW migratieachtergrond van totale uitstroom (%)	3,4	3,3	4,1	3,7	4,5
Aandeel personen onder 35 jaar van totale instroom (%)	27,0	36,7	40,2	40,7	39,4
Aandeel personen onder 35 jaar van totale uitstroom (%)	13,8	13,2	15,0	13,7	15,2
Aandeel personen 55 jaar en ouder van totale instroom (%)	15,7	12,3	11,8	11,2	12,6
Aandeel personen 55 jaar en ouder van totale uitstroom (%)	52,6	49,9	47,1	45,7	43,9

3

Lonen

Ontwikkeling contractloon (index 2000=100) per jaar en sector

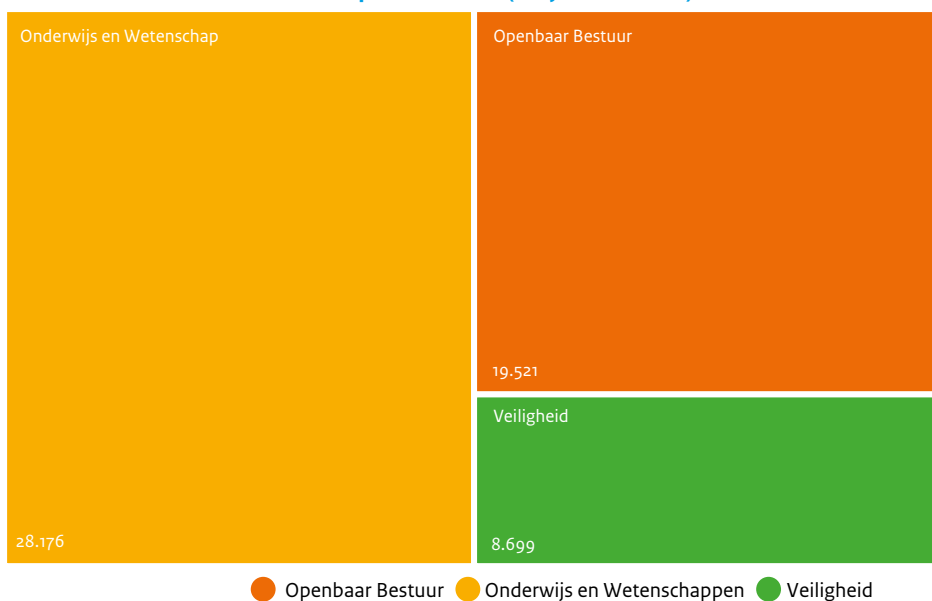

3.1 Loonsom en contractloonontwikkeling

3.1.1 Loonsom (raming in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	7.157	7.295	7.697	7.987	8.354
Gemeenten	8.347	8.343	8.344	8.924	9.275
Provincies	712	741	737	750	795
Rechterlijke Macht	377	381	386	414	410
Waterschappen	614	623	630	648	687
Openbaar Bestuur	17.208	17.383	17.795	18.723	19.521
Primair Onderwijs	7.102	7.137	7.413	7.628	7.725
Voortgezet Onderwijs	5.718	5.877	5.905	6.127	6.229
Middelbaar Beroepsonderwijs	2.718	2.852	2.994	3.158	3.202
Hoger Beroepsonderwijs	2.445	2.590	2.729	2.791	2.869
Wetenschappelijk Onderwijs	2.857	3.014	3.053	3.252	3.460
Onderzoekinstellingen	155	165	174	172	193
Universitair Medische Centra	3.838	3.862	3.949	4.382	4.498
Onderwijs en Wetenschappen	24.834	25.497	26.218	27.510	28.176
Defensie	3.858	3.795	3.942	4.096	4.558
Politie	3.722	3.686	4.017	4.099	4.141
Veiligheid	7.580	7.481	7.959	8.195	8.699
Overheid en Onderwijs	49.622	50.361	51.972	54.428	56.396

Loonsom per taakveld (miljoenen euro)

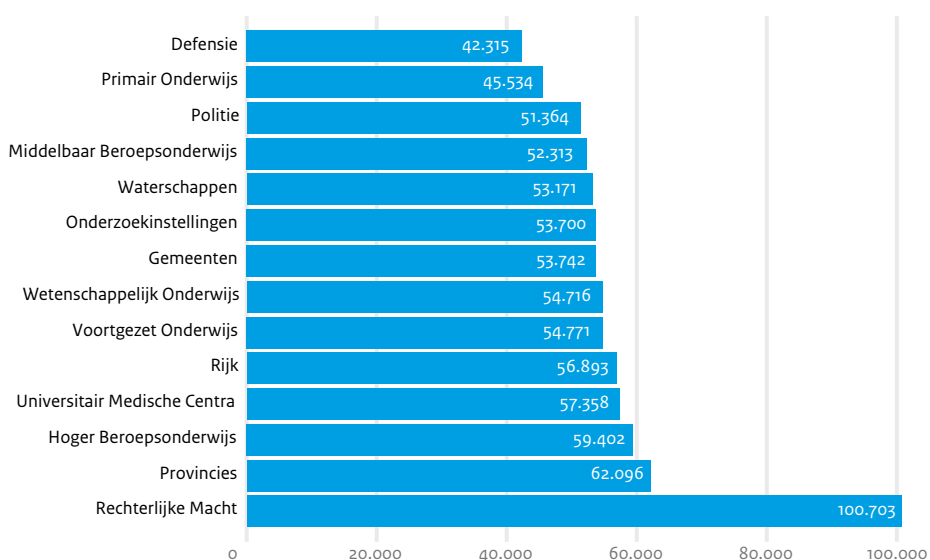

● Openbaar Bestuur ● Onderwijs en Wetenschappen ● Veiligheid

3.1.2 Contractloonontwikkeling op jaarbasis (%)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	0,00	2,16	2,89	1,40	1,50
Gemeenten	0,95	0,78	2,38	0,82	2,30
Provincies	0,77	1,73	2,70	1,90	1,39
Rechterlijke Macht	0,00	1,75	3,30	1,40	1,50
Waterschappen	0,00	2,14	0,10	0,00	4,50
Openbaar Bestuur	0,50	1,45	2,54	1,08	2,00
Primair Onderwijs	0,40	3,11	2,71	1,13	1,26
Voortgezet Onderwijs	0,50	2,87	2,89	0,95	1,42
Middelbaar Beroepsonderwijs	0,50	2,89	2,86	0,94	0,38
Hoger Beroepsonderwijs	0,17	2,79	4,10	0,41	0,69
Wetenschappelijk Onderwijs	0,67	3,37	1,68	1,40	1,86
Onderzoekinstellingen	0,00	4,45	2,90	1,60	2,04
Universitair Medische Centra	2,21	1,34	1,71	1,40	1,09
Onderwijs en Wetenschappen	0,70	2,79	2,63	1,08	1,19
Defensie	0,00	2,46	2,59	3,38	2,93
Politie	0,00	1,22	6,51	-0,43	2,27
Veiligheid	0,00	1,83	4,63	1,40	2,59
Overheid en Onderwijs	0,52	2,19	2,90	1,13	1,67

Gemiddeld voltijd bruto jaarinkomen (euro)

3.1.3 Gemiddeld voltijd bruto jaarinkomen (euro)

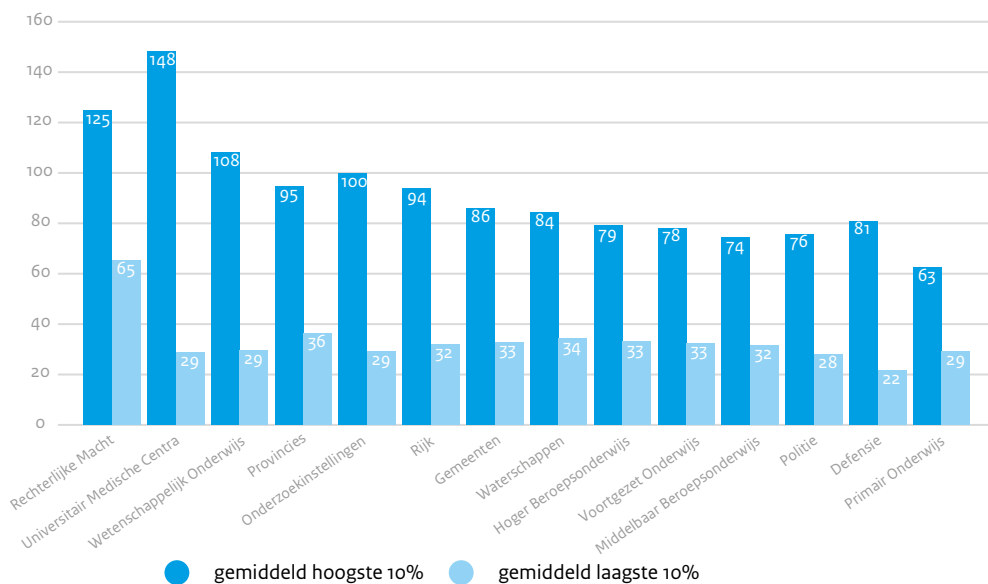
	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	51.732	53.062	56.498	55.580	56.893
Gemeenten	48.438	50.227	50.949	52.634	53.742
Provincies	55.883	58.266	59.104	60.011	62.096
Rechterlijke Macht	93.202	95.209	103.326	100.345	100.703
Waterschappen	50.369	51.860	53.509	53.239	53.171
Openbaar Bestuur	50.657	52.284	54.232	54.723	55.899
Primair Onderwijs	41.970	43.348	44.566	46.253	45.534
Voortgezet Onderwijs	49.823	51.048	52.985	55.279	54.771
Middelbaar Beroepsonderwijs	48.618	49.732	51.063	53.033	52.313
Hoger Beroepsonderwijs	54.181	55.796	57.080	59.459	59.402
Wetenschappelijk Onderwijs	49.403	51.581	52.926	53.606	54.716
Onderzoekinstellingen	47.768	50.331	52.958	53.174	53.700
Universitair Medische Centra	53.002	54.580	55.180	56.411	57.358
Onderwijs en Wetenschappen	47.713	49.238	50.588	52.349	52.146
Defensie	39.509	40.149	42.121	42.109	42.315
Politie	44.633	47.708	50.177	52.373	51.364
Veiligheid	42.123	44.115	46.381	47.506	47.476
Overheid en Onderwijs	47.906	49.515	51.170	52.459	52.780

3.1.4 Gemiddeld jaarinkomen van laagste 10% inkomens (euro)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	30.487	31.415	32.921	31.787	31.804
Gemeenten	31.085	32.094	32.231	32.670	32.860
Provincies	32.860	34.723	34.889	35.311	36.402
Rechterlijke Macht	55.127	59.475	68.007	63.341	65.186
Waterschappen	33.477	34.477	35.463	34.595	34.418
Openbaar Bestuur	31.285	32.332	33.152	32.848	33.010
Primair Onderwijs	27.204	28.096	28.708	29.709	29.239
Voortgezet Onderwijs	29.661	30.562	31.641	32.612	32.505
Middelbaar Beroepsonderwijs	29.161	30.240	31.136	31.759	31.599
Hoger Beroepsonderwijs	29.425	30.795	31.804	32.988	33.132
Wetenschappelijk Onderwijs	26.799	27.862	28.234	28.839	29.392
Onderzoekinstellingen	27.431	28.693	29.988	30.004	29.009
Universitair Medische Centra	27.351	28.187	28.250	28.384	28.700
Onderwijs en Wetenschappen	28.081	29.103	29.781	30.508	30.363
Defensie	18.570	18.748	19.013	18.402	21.511
Politie	27.348	28.669	29.799	30.074	27.943
Veiligheid	23.033	23.940	24.715	24.540	24.874
Overheid en Onderwijs	28.412	29.415	30.164	30.465	30.341

Gemiddeld jaarinkomen (x 1.000 euro) van de laagste en hoogste 10% inkomens per sector (2018)

3.1.5 Gemiddeld jaarinkomen van hoogste 10% inkomens (euro)

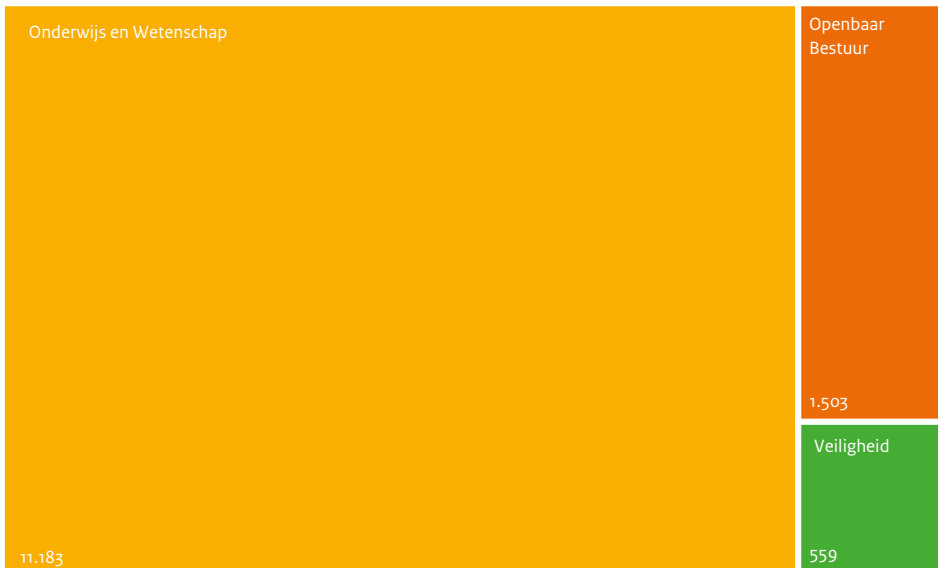
	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	85.761	87.007	93.663	91.013	93.690
Gemeenten	78.648	80.799	81.742	84.160	85.978
Provincies	87.335	89.748	89.974	91.919	94.833
Rechterlijke Macht	116.378	116.551	129.545	124.376	124.695
Waterschappen	82.378	83.440	85.288	84.493	84.266
Openbaar Bestuur	82.750	84.551	87.845	88.128	90.242
Primair Onderwijs	57.090	58.706	62.139	63.667	62.545
Voortgezet Onderwijs	72.682	73.890	75.751	79.384	78.097
Middelbaar Beroepsonderwijs	70.295	71.445	71.814	75.784	74.437
Hoger Beroepsonderwijs	78.057	75.116	80.843	83.793	79.047
Wetenschappelijk Onderwijs	98.416	101.466	101.262	105.702	107.965
Onderzoekinstellingen	90.428	93.068	97.989	98.914	99.823
Universitair Medische Centra	133.907	135.934	136.785	145.785	148.101
Onderwijs en Wetenschappen	76.637	77.880	82.054	85.085	83.501
Defensie	74.993	76.193	79.963	81.448	80.863
Politie	65.888	71.143	73.865	76.698	75.792
Veiligheid	70.479	73.634	76.849	78.952	78.211
Overheid en Onderwijs	77.759	79.330	83.120	85.296	85.044

4

Sociale Zekerheid

Aantal WW uitkeringen per jaar en taakveld

● Openbaar Bestuur ● Onderwijs en Wetenschappen ● Veiligheid

4.1 Overheid en onderwijs

4.1.1 Aantal nieuwe WW uitkeringen

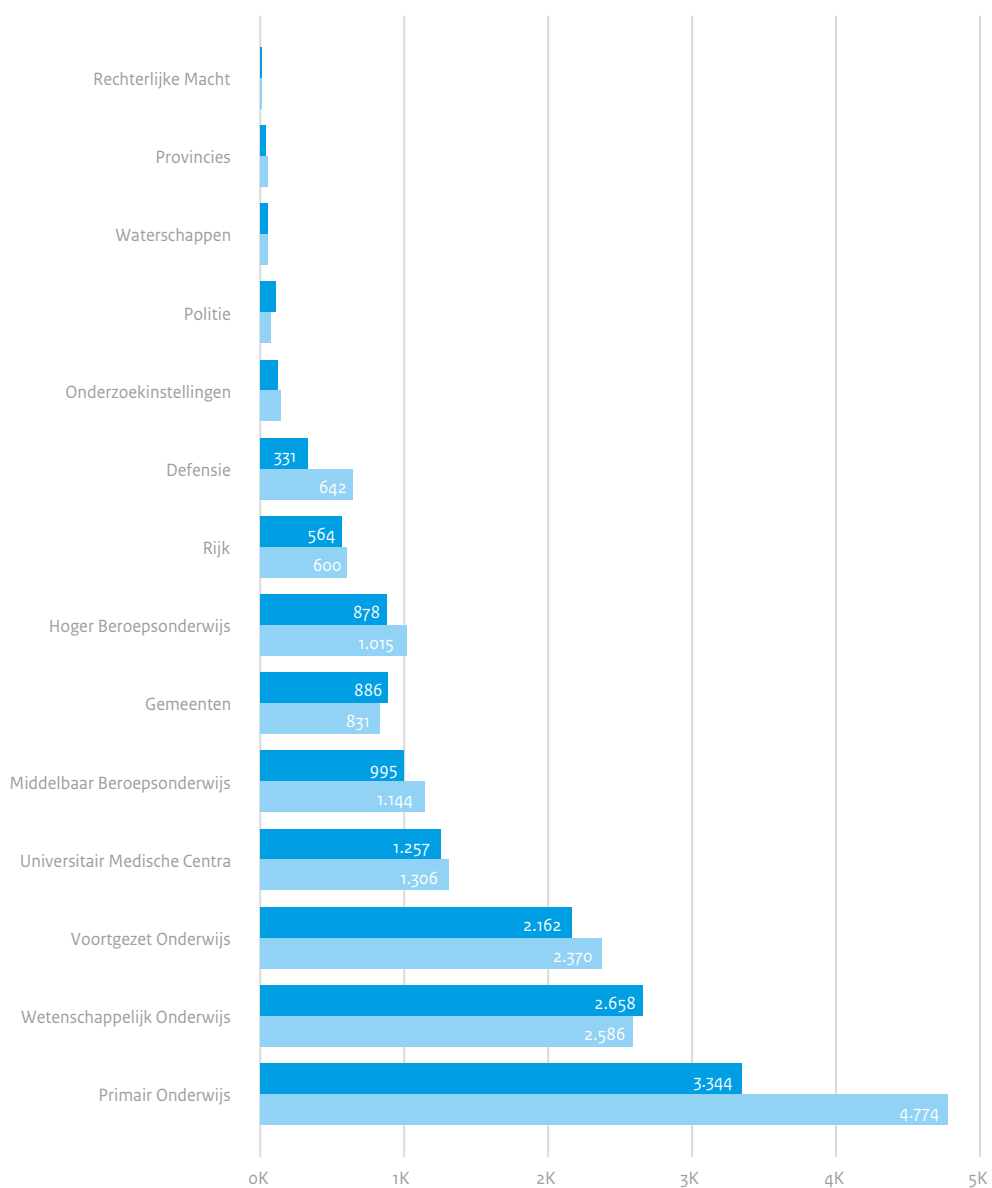
	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	870	753	671	588	564
Gemeenten	1.227	1.016	955	938	886
Provincies	66	75	69	45	41
Rechterlijke Macht	*	*	*	6	9
Waterschappen	61	52	60	48	49
Openbaar Bestuur	2.224	1.896	1.755	1.625	1.549
Primair Onderwijs	8.809	8.472	6.723	5.002	3.344
Voortgezet Onderwijs	2.670	2.648	2.597	2.430	2.162
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.103	1.090	1.066	1.168	995
Hoger Beroepsonderwijs	1.038	1.143	994	1.002	878
Wetenschappelijk Onderwijs	2.480	2.422	2.475	2.476	2.658
Onderzoekinstellingen	147	155	160	129	124
Universitair Medische Centra	1.913	1.749	1.603	1.295	1.257
Onderwijs en Wetenschappen	18.160	17.679	15.618	13.502	11.418
Defensie	835	983	505	439	331
Politie	243	224	139	123	106
Veiligheid	1.078	1.207	644	562	437
Overheid en Onderwijs	21.462	20.782	18.017	15.689	13.404

4.1.2 Aantal beëindigde WW uitkeringen

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	897	815	695	691	600
Gemeenten	1.451	1.131	963	1.001	831
Provincies	60	73	75	61	52
Rechterlijke Macht	7	*	*	*	6
Waterschappen	68	50	53	54	49
Openbaar Bestuur	2.483	2.069	1.786	1.807	1.538
Primair Onderwijs	8.552	7.405	7.438	5.963	4.774
Voortgezet Onderwijs	2.854	2.564	2.616	2.574	2.370
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.394	1.056	999	1.129	1.144
Hoger Beroepsonderwijs	1.045	1.015	987	997	1.015
Wetenschappelijk Onderwijs	2.489	2.309	2.443	2.590	2.586
Onderzoekinstellingen	124	141	158	131	140
Universitair Medische Centra	1.888	1.702	1.682	1.464	1.306
Onderwijs en Wetenschappen	18.346	16.192	16.323	14.848	13.335
Defensie	782	716	558	522	642
Politie	251	226	155	140	72
Veiligheid	1.033	942	713	662	714
Overheid en Onderwijs	21.862	19.203	18.822	17.317	15.587

Nieuwe en beëindigde WW uitkeringen (geheel 2018)

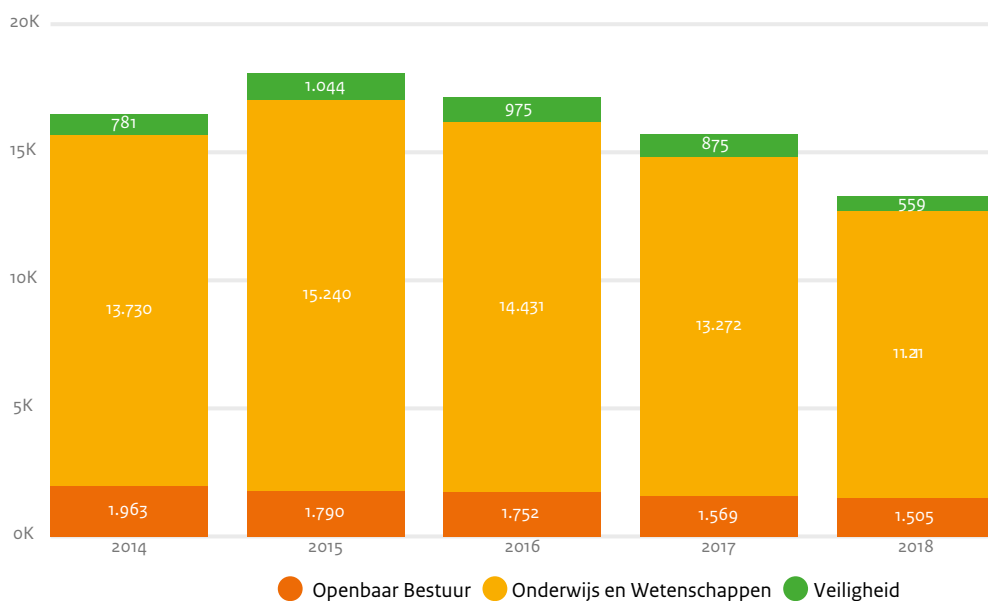
● nieuwe WW uitkeringen ● beëindigde WW uitkeringen

4.1.3 Aantal WW uitkeringen (ultimo)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	655	593	567	463	425
Gemeenten	1.185	1.070	1.062	1.005	985
Provincies	77	79	69	53	45
Rechterlijke Macht	*	*	*	*	6
Waterschappen	46	48	54	48	44
Openbaar Bestuur	1.963	1.790	1.752	1.569	1.505
Primair Onderwijs	6.759	7.834	7.168	6.258	4.777
Voortgezet Onderwijs	2.554	2.645	2.586	2.399	2.223
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.044	1.079	1.035	1.073	926
Hoger Beroepsonderwijs	875	1.003	1.008	1.012	876
Wetenschappelijk Onderwijs	1.299	1.413	1.441	1.507	1.487
Onderzoekinstellingen	70	84	86	84	69
Universitair Medische Centra	1.129	1.182	1.107	939	853
Onderwijs en Wetenschappen	13.730	15.240	14.431	13.272	11.211
Defensie	614	880	827	744	433
Politie	167	164	148	131	126
Veiligheid	781	1.044	975	875	559
Overheid en Onderwijs	16.474	18.074	17.158	15.716	13.275

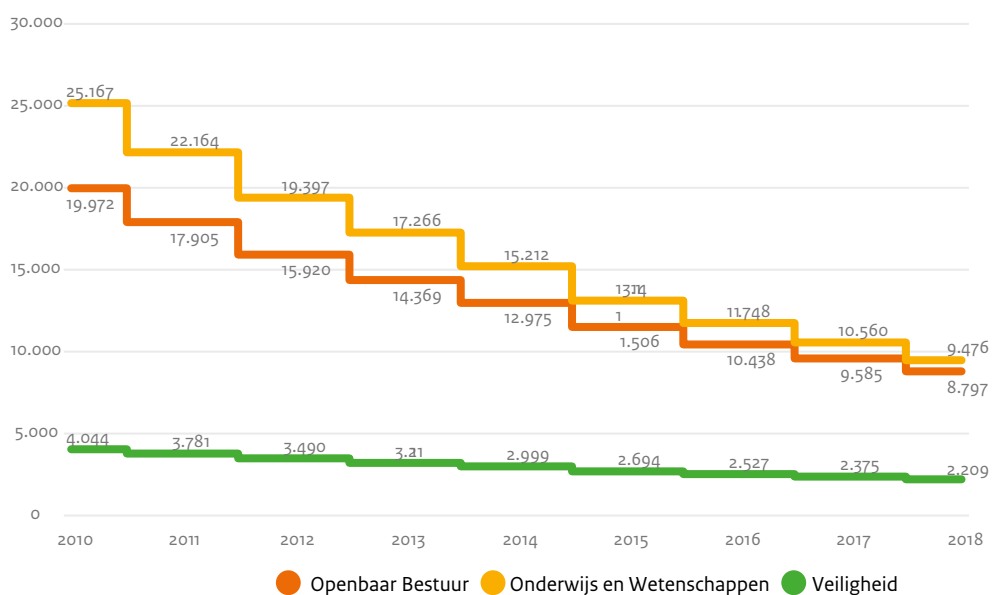
Aantal WW uitkeringen per jaar en taakveld

4.1.4 Aantal WAO uitkeringen (ultimo)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	4.185	3.790	3.519	3.264	3.037
Gemeenten	8.001	7.024	6.407	5.847	5.319
Provincies	495	434	280	254	235
Rechterlijke Macht	105	95	83	78	75
Waterschappen	189	163	149	142	131
Openbaar Bestuur	12.975	11.506	10.438	9.585	8.797
Primair Onderwijs	6.590	5.728	5.143	4.677	4.214
Voortgezet Onderwijs	2.644	2.191	1.909	1.649	1.462
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.947	1.639	1.440	1.292	1.135
Hoger Beroepsonderwijs	847	712	627	558	483
Wetenschappelijk Onderwijs	1.120	982	908	806	737
Onderzoekinstellingen	66	56	55	52	49
Universitair Medische Centra	1.998	1.806	1.666	1.526	1.396
Onderwijs en Wetenschappen	15.212	13.114	11.748	10.560	9.476
Defensie	1.599	1.437	1.357	1.272	1.186
Politie	1.400	1.257	1.170	1.103	1.023
Veiligheid	2.999	2.694	2.527	2.375	2.209
Overheid en Onderwijs	31.186	27.314	24.713	22.520	20.482

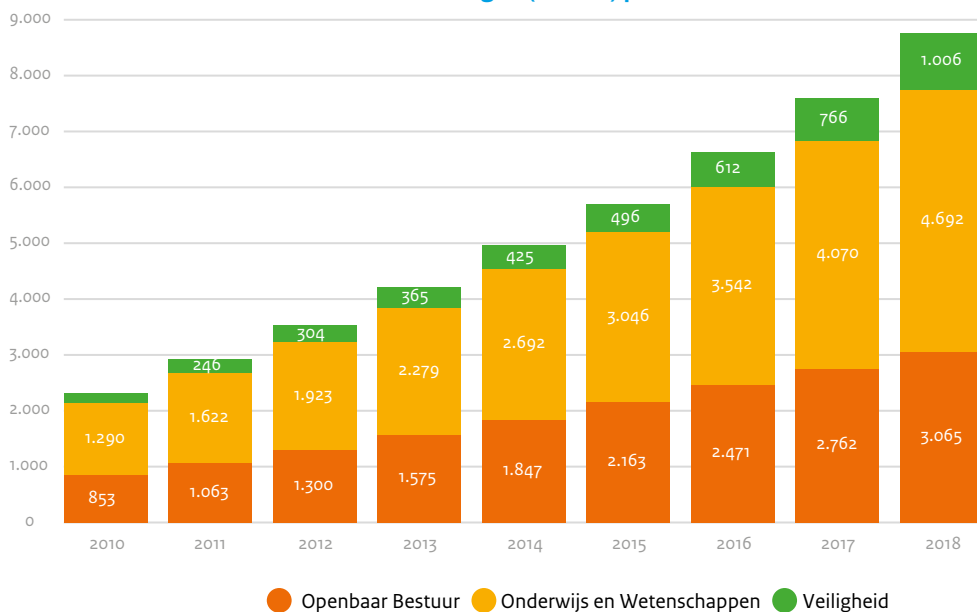
Aantal WAO uitkeringen per taakveld

4.1.5 Aantal IVA uitkeringen (ultimo)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	612	741	847	987	1.136
Gemeenten	1.135	1.304	1.490	1.624	1.764
Provincies	52	61	69	78	87
Rechterlijke Macht	6	8	9	9	8
Waterschappen	42	49	56	64	70
Openbaar Bestuur	1.847	2.163	2.471	2.762	3.065
Primair Onderwijs	1.209	1.332	1.577	1.799	2.041
Voortgezet Onderwijs	548	630	711	814	963
Middelbaar Beroepsonderwijs	367	418	484	545	630
Hoger Beroepsonderwijs	177	192	201	232	277
Wetenschappelijk Onderwijs	144	161	191	234	261
Onderzoekinstellingen	10	11	9	12	14
Universitair Medische Centra	237	302	369	434	506
Onderwijs en Wetenschappen	2.692	3.046	3.542	4.070	4.692
Defensie	170	195	223	253	336
Politie	255	301	389	513	670
Veiligheid	425	496	612	766	1.006
Overheid en Onderwijs	4.964	5.705	6.625	7.598	8.763

Aantal IVA uitkeringen (ultimo) per taakveld

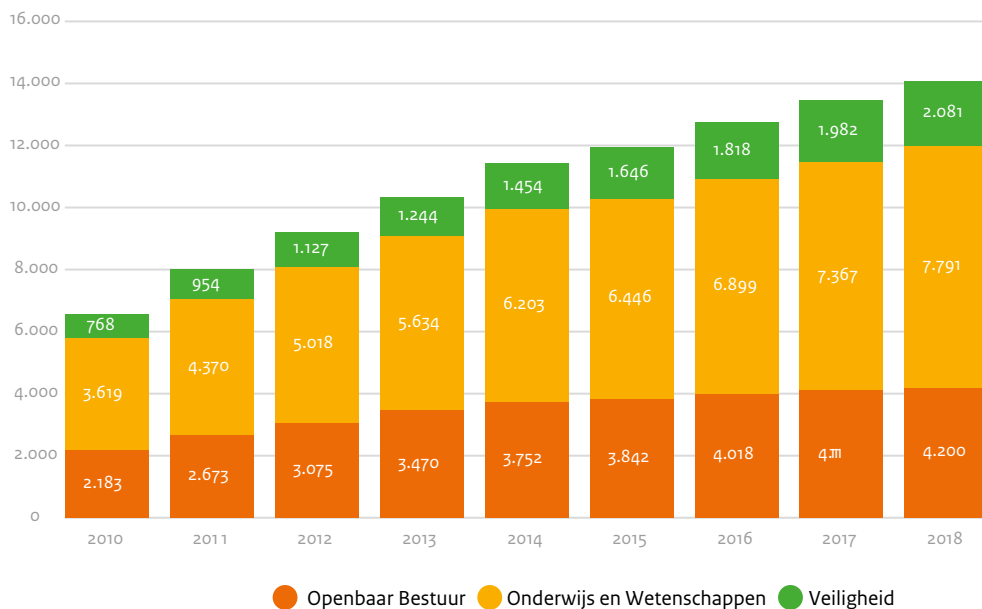

4.1.6 Aantal WGA uitkeringen (ultimo)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	1.325	1.376	1.481	1.551	1.639
Gemeenten	2.203	2.256	2.330	2.359	2.353
Provincies	132	119	112	103	104
Rechterlijke Macht	14	14	14	18	23
Waterschappen	78	77	81	80	81
Openbaar Bestuur	3.752	3.842	4.018	4.111	4.200
Primair Onderwijs	2.763	2.843	3.061	3.234	3.379
Voortgezet Onderwijs	1.229	1.288	1.379	1.482	1.593
Middelbaar Beroepsonderwijs	845	881	903	951	997
Hoger Beroepsonderwijs	409	447	502	513	556
Wetenschappelijk Onderwijs	339	354	371	428	478
Onderzoekinstellingen	21	28	29	33	32
Universitair Medische Centra	597	605	654	726	756
Onderwijs en Wetenschappen	6.203	6.446	6.899	7.367	7.791
Defensie	611	706	752	799	792
Politie	843	940	1.066	1.183	1.289
Veiligheid	1.454	1.646	1.818	1.982	2.081
Overheid en Onderwijs	11.409	11.934	12.735	13.460	14.072

Aantal WGA uitkeringen (ultimo) per taakveld

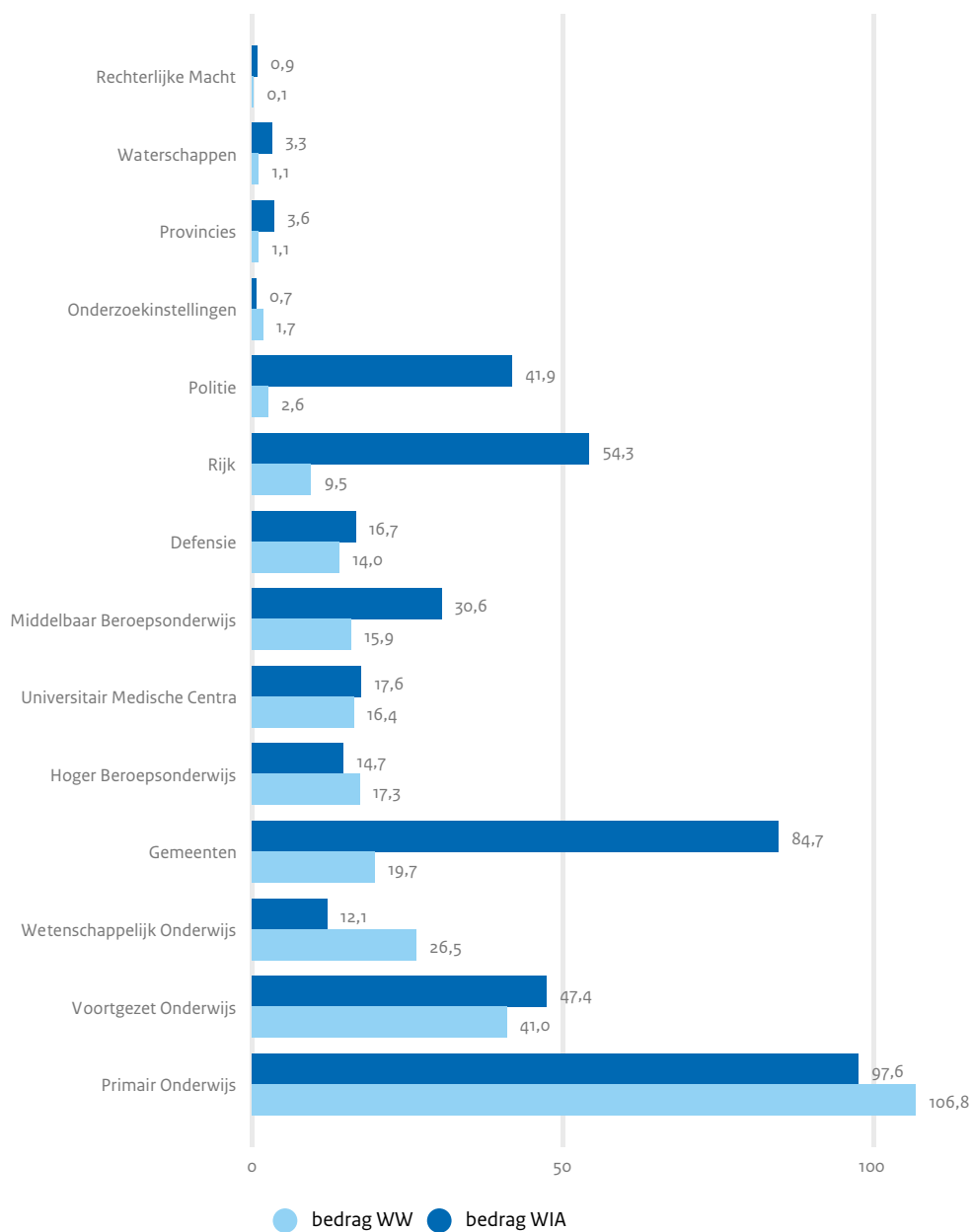
4.1.7 Bedrag WW uitkeringen (x 1.000 euro)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	15.643	13.891	12.036	10.395	9.527
Gemeenten	28.627	23.994	20.581	20.736	19.749
Provincies	1.527	1.869	1.628	1.389	1.075
Rechterlijke Macht	117	87	50	113	109
Waterschappen	1.328	1.229	1.083	1.257	1.053
Openbaar Bestuur	47.242	41.070	35.378	33.890	31.512
Primair Onderwijs	103.118	115.827	118.570	116.771	106.833
Voortgezet Onderwijs	45.808	44.273	41.315	42.323	40.976
Middelbaar Beroepsonderwijs	21.106	17.673	15.490	16.781	15.936
Hoger Beroepsonderwijs	16.670	17.364	17.623	18.606	17.314
Wetenschappelijk Onderwijs	25.335	24.715	24.013	26.248	26.458
Onderzoekinstellingen	1.444	1.642	1.738	1.887	1.747
Universitair Medische Centra	21.806	21.098	19.890	17.659	16.373
Onderwijs en Wetenschappen	235.287	242.592	238.639	240.275	225.637
Defensie	10.229	16.283	19.162	18.479	14.015
Politie	3.721	3.793	2.961	2.713	2.582
Veiligheid	13.950	20.076	22.123	21.192	16.596
Overheid en Onderwijs	296.479	303.738	296.140	295.356	273.746

4.1.8 Bedrag WIA uitkeringen (x 1.000 euro)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	32.156	36.989	42.321	48.540	54.306
Gemeenten	56.220	63.889	71.593	80.165	84.694
Provincies	2.731	3.033	2.958	3.292	3.611
Rechterlijke Macht	432	568	719	760	880
Waterschappen	2.346	2.633	3.018	3.219	3.311
Openbaar Bestuur	93.885	107.112	120.609	135.977	146.802
Primair Onderwijs	64.623	71.958	80.698	90.588	97.577
Voortgezet Onderwijs	28.412	32.929	37.148	41.297	47.449
Middelbaar Beroepsonderwijs	20.909	23.704	25.805	28.284	30.578
Hoger Beroepsonderwijs	9.013	10.940	11.961	12.931	14.748
Wetenschappelijk Onderwijs	6.843	7.943	9.151	10.844	12.098
Onderzoekinstellingen	408	541	589	633	724
Universitair Medische Centra	8.621	10.650	13.216	15.687	17.579
Onderwijs en Wetenschappen	138.829	158.665	178.568	200.263	220.752
Defensie	9.507	10.688	12.102	13.924	16.693
Politie	21.030	24.324	28.072	36.236	41.881
Veiligheid	30.537	35.012	40.174	50.160	58.574
Overheid en Onderwijs	263.251	300.789	339.351	386.400	426.128

Bedragen (miljoen euro) WIA en WW uitkeringen per sector (2018)

4.2 Gemeenschappelijke regelingen

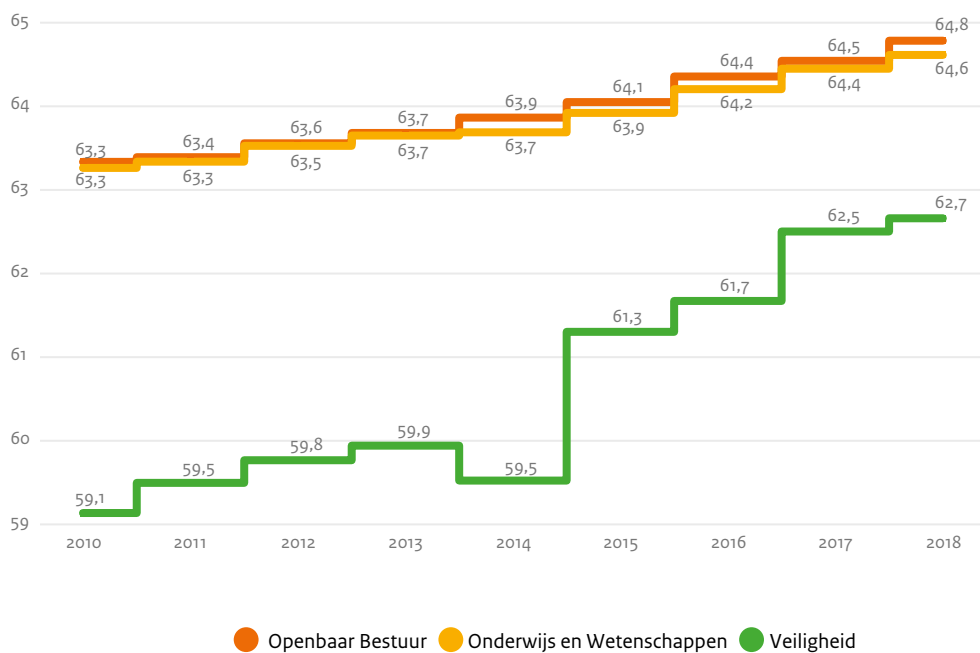
4.2.1 Sociale zekerheid

	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal WW uitkeringen (ultimo)	229	262	279	261	237
Nieuwe WW uitkeringen	292	301	278	231	208
Beëindigde WW uitkeringen	311	276	267	258	211
Aantal WAO uitkeringen (ultimo)	362	323	302	275	240
Aantal IVA uitkeringen (ultimo)	121	153	200	232	271
Aantal WGA uitkeringen (ultimo)	289	323	368	387	405

5

Pensioenen

Gemiddelde pensioenleeftijd

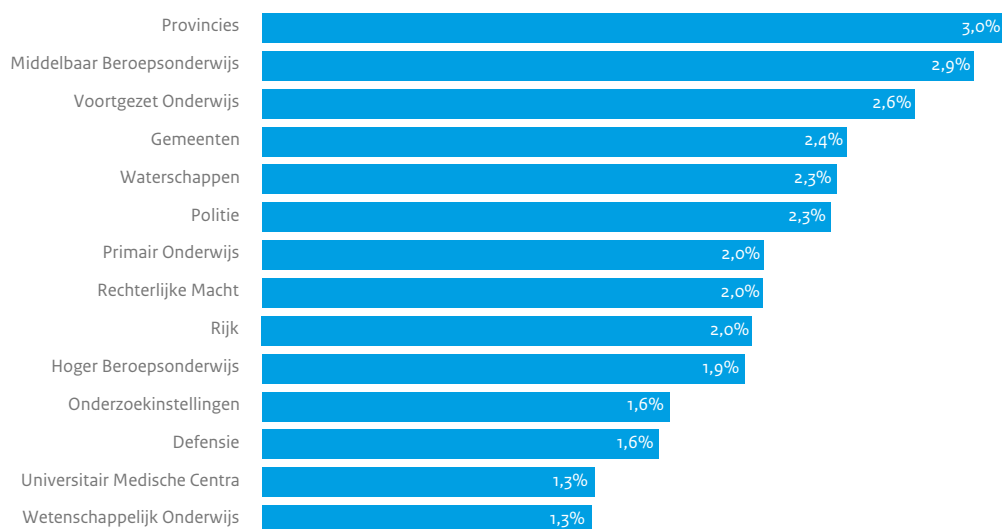

5.1 Overheid en onderwijs

5.1.1 Instroom in (pre)pensioen (aantal personen)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	1.788	2.168	3.464	2.540	2.393
Gemeenten	3.297	3.276	3.178	3.308	3.457
Provincies	268	235	291	297	319
Rechterlijke Macht	64	56	63	47	71
Waterschappen	179	196	213	175	234
Openbaar Bestuur	5.596	5.931	7.209	6.367	6.474
Primair Onderwijs	3.528	3.902	3.543	3.708	3.564
Voortgezet Onderwijs	2.391	2.832	2.415	2.600	2.785
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.482	1.551	1.410	1.521	1.632
Hoger Beroepsonderwijs	891	870	819	879	933
Wetenschappelijk Onderwijs	795	715	747	771	768
Onderzoekinstellingen	38	33	32	37	49
Universitair Medische Centra	854	847	839	899	971
Onderwijs en Wetenschappen	9.979	10.750	9.805	10.415	10.702
Defensie	1.329	869	937	808	920
Politie	614	701	1.042	1.476	1.445
Veiligheid	1.943	1.570	1.979	2.284	2.365
Overheid en Onderwijs	17.518	18.251	18.993	19.066	19.541

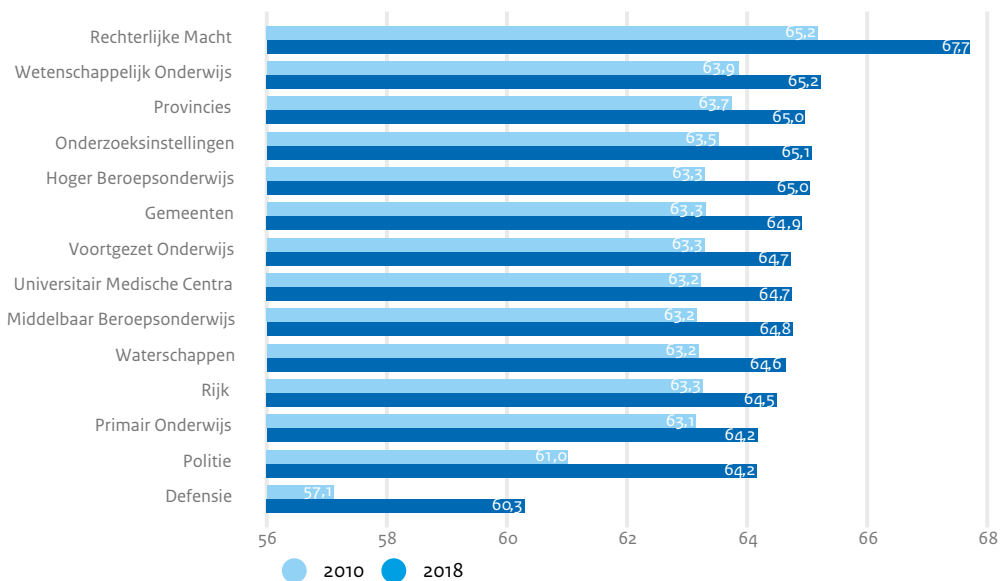
Instroom in (pre)pensioen per sector (2018) (%)

5.1.2 Gemiddelde pensioenleeftijd (incl. prepensioen)

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	63,9	63,8	64,1	64,2	64,5
Gemeenten	63,8	64,2	64,5	64,7	64,9
Provincies	64,2	63,9	64,4	64,9	65,0
Rechterlijke Macht	65,6	65,9	66,8	66,6	67,7
Waterschappen	64,3	64,5	64,6	65,1	64,6
Openbaar Bestuur	63,9	64,1	64,4	64,5	64,8
Primair Onderwijs	63,3	63,6	63,8	64,0	64,2
Voortgezet Onderwijs	63,8	64,0	64,3	64,6	64,7
Middelbaar Beroepsonderwijs	63,7	64,0	64,4	64,6	64,8
Hoger Beroepsonderwijs	64,1	64,3	64,6	65,0	65,0
Wetenschappelijk Onderwijs	64,4	64,6	64,8	65,0	65,2
Onderzoekinstellingen	64,3	64,9	65,0	65,4	65,1
Universitair Medische Centra	64,0	64,3	64,4	64,6	64,7
Onderwijs en Wetenschappen	63,7	63,9	64,2	64,4	64,6
Defensie	57,9	59,5	59,2	59,7	60,3
Politie	63,1	63,5	63,9	64,1	64,2
Veiligheid	59,5	61,3	61,7	62,5	62,7
Overheid en Onderwijs	63,3	63,7	64,0	64,2	64,4

Gemiddelde pensioenleeftijd (inclusief prepensioen)

5.1.3 Instroom in (deeltijd)pensioen voor AOW-leeftijd

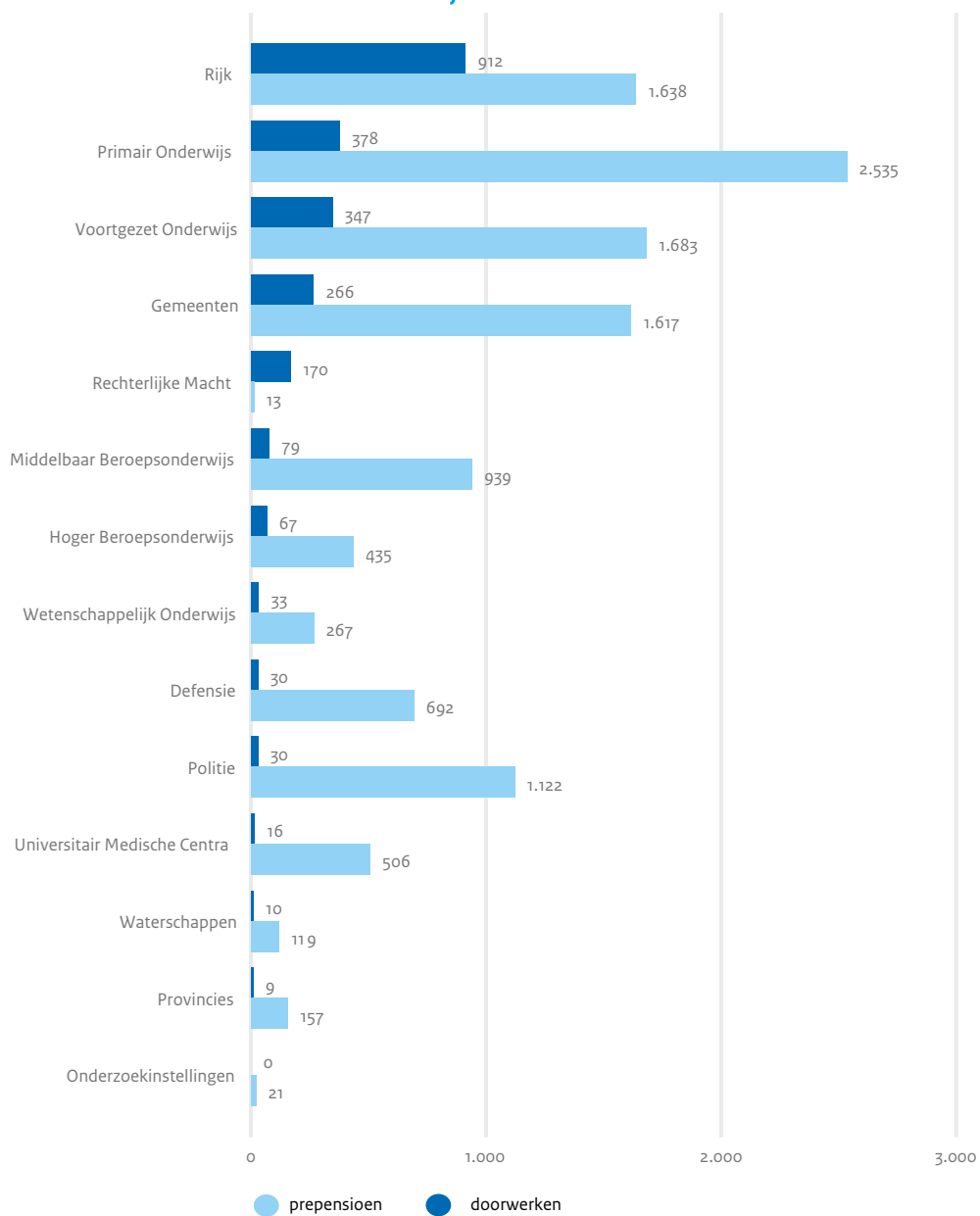
	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	1.440	1.453	2.523	1.870	1.638
Gemeenten	2.561	1.780	1.426	1.522	1.617
Provincies	198	167	153	149	157
Rechterlijke Macht	32	24	15	11	13
Waterschappen	134	96	88	69	119
Openbaar Bestuur	4.365	3.520	4.205	3.621	3.544
Primair Onderwijs	2.958	2.813	2.406	2.617	2.535
Voortgezet Onderwijs	1.922	1.857	1.380	1.488	1.683
Middelbaar Beroepsonderwijs	1.193	970	743	825	939
Hoger Beroepsonderwijs	631	451	385	378	435
Wetenschappelijk Onderwijs	528	279	248	267	267
Onderzoekinstellingen	28	11	12	11	21
Universitair Medische Centra	605	427	392	440	506
Onderwijs en Wetenschappen	7.865	6.808	5.566	6.026	6.386
Defensie	1.157	630	693	572	692
Politie	545	550	794	1.166	1.122
Veiligheid	1.702	1.180	1.487	1.738	1.814
Overheid en Onderwijs	13.932	11.508	11.258	11.385	11.744

5.1.4 Aantal personen dat doorwerkt na AOW-leeftijd

	2014	2015	2016	2017	2018
Rijk	268	660	773	762	912
Gemeenten	186	212	217	257	266
Provincies	*	*	5	5	9
Rechterlijke Macht	110	141	154	167	170
Waterschappen	13	16	15	16	10
Openbaar Bestuur	577	1.029	1.164	1.207	1.367
Primair Onderwijs	162	327	328	317	378
Voortgezet Onderwijs	140	349	355	351	347
Middelbaar Beroepsonderwijs	53	95	86	84	79
Hoger Beroepsonderwijs	40	72	69	81	67
Wetenschappelijk Onderwijs	38	32	26	38	33
Onderzoekinstellingen	*	*	*	*	*
Universitair Medische Centra	45	41	27	20	16
Onderwijs en Wetenschappen	478	916	891	891	920
Defensie	7	13	22	25	30
Politie	21	36	60	55	30
Veiligheid	28	49	82	80	60
Overheid en Onderwijs	1.083	1.994	2.137	2.178	2.347

Aantal personen dat doorwerkt na of met pensioen gaat voor AOW leeftijd

5.2 Gemeenschappelijke regelingen

5.2.1 Pensioen en prepensioen

	2014	2015	2016	2017	2018
Instroom in (pre)pensioen (aantal personen)	705	764	770	918	974
Gemiddelde pensioenleeftijd (incl. prepensioen)	63,5	63,8	64,1	64,2	64,4
Instroom in (deeltijd)pensioen voor AOW-leeftijd	548	465	426	526	553
Aantal personen in dienst na AOW-leeftijd	38	27	30	32	41

6

Toelichting

6.1 Bronvermelding

Gebruikte databestanden

- ABP: Hieruit komen de gegevens over de personeelsopbouw, samenstelling en lonen. De aantallen betreffen de stand ultimo van het jaar. De sectoren zijn exclusief cao volgers. Omdat zowel de onderliggende bron, de extractiedatum en de berekeningen anders kunnen zijn dan door de sector gebruikt, kunnen verschillen optreden tussen de hier gerapporteerde kengetallen en die van de sector.
- BRP: Voor de informatie over de migratieachtergrond (tot en met 2017).
- CBS: Voor de informatie over de migratieachtergrond (vanaf 2018).
- UWV: Voor de informatie over de sociale zekerheid.

Bijzonderheden bij de sectoren

Rijk

Voor de aantallen fte is gebruik gemaakt van P-Direkt.

Gemeenten, Provincies, Waterschappen

Exclusief het personeel in de Gemeenschappelijke regelingen.

Bij de gemeenten zijn meer onderdelen in het verleden overgeheveld naar de gemeenschappelijke regelingen dan tot nu toe in de programatuur was opgenomen.

Omdat deze overhevelingen niet meetellen bij de in- en uitstroom, zijn de percentages voor de in- en uitstroom in de voorgaande jaren aangepast.

Waterschappen: enkele volgers werden onterecht bij de sector meegeteld, deze zijn met ingang van 2018 verwijderd.

Primair en voortgezet onderwijs

Bij werkgevers (besturen) die zowel PO als VO scholen hebben, wordt de sector gekozen waar de meeste scholen van het bestuur onder vallen. Voor 2018 is deze indeling opnieuw tegen het licht gehouden en zijn er enkele werkgevers die van PO naar VO zijn verplaatst.

Defensie

De cijfers voor Defensie zijn over 2018 door Defensie aangeleverd, met uitzondering van de tabellen in hoofdstuk 4 en 5. De vermelde aantallen zijn exclusief reservisten bij Defensie. Voor de instroom en uitstroom getallen geldt niet dat men tenminste 182 dagen in dienst moet zijn (geweest) om mee te tellen. De uitkomsten in 2018 zijn daarom niet vergelijkbaar met de voorgaande jaren. Voor de cijfers over de niet-westerse migratieachtergrond is gebruik gemaakt van de CBS maatwerk publicatie die in opdracht van Defensie is uitgevoerd. De meest actuele cijfers betreffen 2017; deze zijn zowel voor 2017 als voor 2018 opgenomen.

Politie

De aantallen voor Politie zijn exclusief de Politie Academie, maar inclusief de rijksrecherche.

Waar de aantallen onder de 5 komen, is vanwege de privacy de cel met een * gevuld. De totalen zijn daarna afgerond en worden cursief weergegeven.

6.2 Definities

Aantallen

De hier vermelde aantallen betreffen de personen die ultimo het jaar in dienst zijn bij een werkgever van de sector. Werkgevers die de cao van de sector volgen worden niet meegenomen.

AOW-leeftijd / pensioenleeftijd

De leeftijd waarop de AOW-uitkering ingaat. AOW staat voor Algemene Ouderdomswet. Deze wet regelt het basispensioen van de overheid. De AOW-leeftijd is afhankelijk van de geboortedatum.

Contractloon

Het brutoloon voor zover dit voortvloeit uit voor alle werknemers geldende cao-afspraken. Globaal: het salaris, aanpassing van eindejaarsuitkering, eenmalige uitkeringen en vakantie-uitkering.

Contractloonontwikkeling

Op basis van de beschikbare cao's wordt de mutatie in het contractloon vermeld. Bij contractloonontwikkeling op jaarbasis wordt het effect van de mutatie voor het jaar waarin ze optreedt gecorrigeerd voor de geldigheidsduur in het jaar. De rest van het effect van de mutatie wordt het volgend jaar in aanmerking genomen (overloopeffect).

Deeltijd

Van deeltijd is sprake als niet de volledige gebruikelijke arbeidsduur per week gewerkt wordt. Als grens voor de berekening is 35 uur gebruikt (CBS definitie), dat is een deeltijdfactor van 0,972 voor een 36 uren werkweek. De gebruikelijke werkweek is niet in alle sectoren gelijk. De omvang van een volledige werkweek per sector bedraagt als volgt:

Openbaar bestuur: de sectoren Rijk, Gemeenten, Provincies, Waterschappen en Rechterlijke Macht: 36 uur per week;

Onderwijs en wetenschappen: De sectoren Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Beroepsonderwijs werken niet met het begrip volledige werkweek maar met een jaartaak van 1.659 uur. Ten behoeve van de sociale

verzekeringen wordt in het Voortgezet onderwijs de werkweek gedefinieerd als 36,86 uur. De sectoren Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoekinstellingen kennen een werkweek van 38 uur. De sector Universitair Medische Centra heeft een werkweek van 36 uur.

Veiligheid: de sector Defensie kent een werkweek van 38 uur. Bij de sector Politie geldt een werkweek van 36 uur, met de keuze 38 of 40 uur te mogen werken.

Bij de sector Defensie kent alleen het burgerpersoneel een deeltijdaanstelling. Het militair personeel kan geen aanstelling in deeltijd krijgen. Zij kunnen wel gebruik maken van deeltijdverlof.

Deeltijdfactor

De deeltijdfactor geeft aan welk deel van de volledige gebruikelijke arbeidsduur een persoon werkzaam is. De hier vermelde deeltijdfactor is de deeltijdfactor van de pensioenopbouw. Bij bepaalde regelingen zoals PAS (Partiële Arbeidsparticipatie Senioren Regeling) of generatiepact (oudere werknemers gaan minder werken, in plaats daarvan worden jongere werknemers aangenomen), loopt de pensioenopbouw voor 100% door terwijl de arbeidsduur wel wordt verminderd.

Fte

Een afkorting van fulltime-equivalent, is een rekeneenheid waarmee de omvang van een dienstverband of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt. Een persoon die de volledige gebruikelijke arbeidsduur per week werkzaam is wordt als een fte geteld.

Gemeenschappelijke regelingen

Zijn samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, provincies en/of waterschappen. De rechtsvorm van de gemeenschappelijke regelingen is ontleend aan de Wet op Gemeenschappelijke Regelingen.

Hoogste 10% jaarinkomen

De groep die tot de hoogste 10% behoort van het voltijd bruto jaarinkomen binnen de sector. In de tabel staat het gemiddelde jaarinkomen van deze groep. Van deze groep wordt tevens vastgesteld wat het percentage vrouwen is.

Instroom

Het aantal en aandeel nieuwe werknemers dat gedurende het verslagjaar in dienst is getreden in de sector. Instroom bij een andere werkgever in dezelfde sector wordt niet als instroom geteld. Een persoon wordt alleen tot instroom gerekend als deze meer dan 182 dagen in dienst is (geweest). Het percentage wordt berekend over het totaal van de personen die in het jaar in dienst is (geweest), dus niet op basis van het aantal dat ultimo het jaar in dienst is.

Laagste 10% jaarinkomen

De groep die tot de laagste 10% behoort van voltijd bruto jaarinkomen binnen de sector. In de tabel staat het gemiddelde jaarinkomen van deze groep.

Loonsom

Voor het bepalen van de loonsom is gebruikt gemaakt van de loonopgave van december. Met behulp van die opgave is een raming gemaakt van de totale loonsom in de sector. Deze geraamde loonsom is inclusief vakantietoeslag, eindejaarsuitkering en eventueel andere specifieke sectorale looncomponenten, ook incl. werkgeverspremies: ABP, WIA ed. De loonsom is niet gecorrigeerd voor de inflatie.

Pensioenen

Vanaf de eerste dag van de maand waarin een werknemer 60 wordt kan deze kiezen voor het ABP keuze pensioen (AKP). Dit biedt de mogelijkheid om vanaf die datum geheel of gedeeltelijk met prepensioen te gaan tot de AOW datum. De genoemde aantallen bij pensioen betreffen de personen die volledig met werken zijn gestopt, inclusief de personen die voor hun AOW-leeftijd zijn gestopt.

De gemiddelde pensioenleeftijd is berekend over alle personen die voor het eerst gebruik maken van (AKP)pensioen. Bij het aantal personen dat doorwerkt na AOW-leeftijd, is de grens gebruikt van langer dan 90 dagen doorwerken na bereiken AOW-leeftijd. Het aantal betreft alle personen die doorwerken in het desbetreffende jaar.

Personen met niet-westerse migratieachtergrond

Persoon waarvan één of beide ouders zijn geboren in een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika, Azië (excl. Indonesië en Japan) of in Turkije (CBS definitie). Bij de berekeningen voor percentage in- en uitstroom, zijn personen waarvan de herkomst onbekend is, niet meegenomen in de noemer. Vanaf 2018 zijn de cijfers van het CBS (via remote access) afkomstig.

Uitkeringsbedrag (WW en WIA)

De som van alle uitkeringen gedurende het verslagjaar. Dit bedrag is inclusief de vakantietoeslag, maar exclusief het bovenwettelijke, nawettelijke deel.

Uitstroom

Het aandeel werknemers in dienst die in het verslagjaar de sector hebben verlaten. Overgang naar een andere werkgever binnen dezelfde sector wordt niet als uitstroom geteld. Een persoon wordt alleen tot uitstroom gerekend als deze meer dan 182 dagen in dienst is (geweest). Het percentage uitstroom wordt berekend op het gemiddelde van het totaal aantal personen dat ultimo het huidige en het voorgaande jaar in dienst is.

Voltijd bruto jaarinkomen

Het uitgangspunt voor het voltijd bruto inkomen is het pensioengevend inkomen. Dit jaarinkomen wordt afgeleid van het maandsalaris en opgebouwde aanspraken vakantie-uitkering en eindejaarsuitkering van de maand januari op voltijdsbasis. Loonstijgingen die in de loop van jaar plaatsvinden (cao en periodiek) worden pas een jaar later meegenomen.

Vroeg of prepensioen

De aantallen en FTE bij prepensioen betreffen de personen die al dan niet volledig met werken zijn gestopt voordat hun AOW leeftijd was bereikt (tenminste 30 dagen daarvoor). De aantallen betreffen de personen die in het desbetreffende jaar starten met vroegpensioen.

WAO

Met ingang van 1 januari 1998 is voor Overheid en Onderwijs de WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering) ingevoerd. Op 1 januari 2006 maakte de WAO plaats voor de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Hierdoor wordt de groep personen met een WAO uitkering steeds lager (door uitstroom, bereiken AOW-leeftijd, overlijden).

WIA (WGA en IVA)

Op 1 januari 2006 (formeel op 29-12-2005) is de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) in werking getreden. In geval dat een werknemer langer dan 2 jaar ziek is, kan de WIA uitkering aangevraagd worden als men door ziekte niet of minder kan werken. De wet bestaat uit twee delen: de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) en de regeling Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten (IVA).

WW

Via de werkloosheidswet ontvangen werkloze personen een uitkering. Een uitkering wordt als instroom aangemerkt als een uitkering in de verslagperiode wordt aangevraagd en verkregen. Voornamelijk in de WW is het mogelijk dat één persoon meerdere keren in een jaar een uitkering aanvraagt en krijgt, die nieuwe uitkeringen worden afzonderlijk geteld. Het is ook mogelijk dat één persoon meerdere keren in het jaar uitstroomt; die beëindigde uitkeringen worden afzonderlijk geteld.

10.67

65%

0

47

7

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Directoraat-generaal Overheidsorganisatie
Directie Ambtenaar & Organisatie
www.rijksoverheid.nl
www.kennisopenbaarbestuur.nl

November 2019 | 19103150

18